

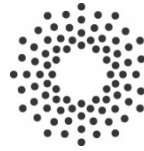

Home Office

Durham
University

Centre for Research into
Violence and Abuse

LONDON
METROPOLITAN
UNIVERSITY

Safonau ar gyfer Ymyriadau Cyflawnwyr Cam-drin Domestig

Egwyddorion cyffredinol a chanllawiau ymarfer ar gyfer comisiynu a chyflwyno ymyriadau i gyflawnwyr cam-drin domestig

Ionawr 2023

Comisiynwyd yr adroddiad hwn gan y Swyddfa Gartref ac fe'i ysgrifennwyd gan: yr Athro Nicole Westmarland (Canolfan Ymchwil i Drais a Cham-drin Prifysgol Durham) a'r Athro Liz Kelly (Uned Astudiaethau Cam-drin Plant a Menywod Prifysgol Fetropolitan Llundain).

Cefnogwyd yr ymchwil gan: Dr Vishal Bhavsar, Fernanda Chacon, Helen Bonnick, yr Athro Catherine Donovan, yr Athro Geetanjali Gangoli, Dr Kelly Henderson, Kate Iwi, Sara Kirkpatrick, yr Athro Marai Larasi, Dr Chris Newman, Dr Nicole Renehan, a Dr Hannana Siddiqui. Respect and SafeLives oedd y partneriaid ymarferwr yn y prosiect hwn.

Contents

Crynodeb gweithredol	4
Safonau Ymyrraeth Cyflawnwyr Cam-drin Domestig	7
Safon 1: Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) i bob dioddefwr sydd wedi goroesi, gan gynnwys plant.....	8
Safon 2: Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae'r holl asiantaethau'n rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol o fewn golwg, gan alluogi newid mewn cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwr-oroeswyr a phlant.	11
Safon 3: Dylai ymyriadau ddwyn cyflawnwyr i gyfrif, tra'n eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.	14
Safon 4: Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir	18
Safon 5: Dylid cyflwyno ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd	22
Safon 6: Dylai ymyriadau gael eu darparu gan staff sy'n fedrus ac yn cael eu cefnogi wrth ymateb i gam-drin domestig	25
Safon 7: Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.	28
Cyfeirnodau	31
Atodiad 1 Atodiad Technegol	38
Rhan A. Cefndir a chyd-destun.....	38
Rhan B. Dulliau ymchwilio	44
Atodiad 2 Canlyniadau Chwilio Google Scholar	47
Atodiad 3 Rhestr o Safonau Wedi'u Coladu	50
Atodiad 4 Tabl Cryno Safonau a Chanllawiau Ymarfer	52

Crynodeb gweithredol

Comisiynwyd y darn hwn o waith gan y Swyddfa Gartref i ddatblygu safonau ar sail tystiolaeth ar gyfer ymyriadau gyda chyflawnwyr cam-drin domestig. Mae'r atodiad technegol yn Atodiad 1 yn rhoi rhagor o fanylion am y dull o ymdrin â'r gwaith hwn.

Y dasg gyntaf oedd egluro pa ymyriadau cyflawnwyr oedd mewn cwmpas. Gan fod y safonau wedi'u comisiynu gan y Swyddfa Gartref, maent yn dilyn y diffiniad sydd wedi'i ymgorffori yn [Neddf Cam-drin Domestig 2021](#)¹. Mae hyn yn golygu eu bod yn cynnwys nid yn unig trais a cham-drin gan bartner personol, ond hefyd trais a cham-drin eraill lle mae'r dioddefwr a'r cyflawnwr yn 16 oed neu'n hŷn ac wedi'u cysylltu'n bersonol. Felly, mae trais neu gam-drin plentyn glasoed/oedolyn i rieni (a elwir weithiau yn gam-drin rhwng cenedlaethau) wedi'u cynnwys ond nid trais neu gam-drin plentyn (o dan 16 oed) i rieni: mae ymarfer yn dod i'r amlwg yn y maes hwn ar hyn o bryd. Tra bod rhai ffurfiau o drais a cham-drin ar sail 'anrhydedd' wedi'u cynnwys hefyd, mae ond ychydig iawn o ymchwil neu dystiolaeth sy'n seiliedig ar ymarfer ar hyn o bryd ar ymyriadau cyflawnwyr yn y maes hwn, gan gynnwys gwaith gyda sawl cyflawnwr.

Yr ail dasg, a gynhaliwyd gyda rhanddeiliaid allweddol oedd datblygu teipoleg o ymyriadau mewn maes a oedd tan yn gymharol ddiweddar yn gyfyngedig i waith grŵp newid ymddygiad gyda chyflawnwyr trais a cham-drin partner personol (a elwir yn raglenni cyflawnwyr trais domestig (DVPPs) neu raglenni cyflawnwyr cam-drin domestig (DAPPs)). Cafodd gwaith newid systemau ei gau allan, megis Safe and Together, Cynhadledd Asesu Risg Aml-Asiantaeth (MARAC) a Thasgau a Chydlynu Aml-Asiantaeth (MATAC): gallai'r rhain arwain at ymyriadau sy'n cael eu cynnwys yma, ond nid ydynt yn eu hunain yn ymyriadau cyflawnwyr uniongyrchol. Cafodd ymyriadau nad ydynt yn benodol i gyflawnwyr cam-drin domestig, er enghraifft cael eu harestio gan yr heddlu, hefyd eu cau allan. Ar hyn o bryd, nid yw'r cwmpas yn cynnwys ymyriadau a ddarperir gan Wasanaeth Carchardai a Phrawf EF (HMPPS).

Rhestrir y teipoleg o ymyriadau y mae'r safonau'n eu cwmpasu isod.

Ceisio help - Mae hyn yn cynnwys ymyriadau a sefydlwyd i bobl siarad am eu hymddygiad yn gynnar. Fel arfer, maent yn ymyriadau byr sy'n gweithredu fel llwybr i ymatebion eraill. Enghraifft: [Llinell ffôn Respect](#).

Ymatebion cynnar - Mae hyn yn cynnwys gwaith sy'n gam cyn newid ymddygiad hirdymor - gall gynnwys grŵp neu gwaith un wrth un i ddarparu gwybodaeth am gam-drin domestig, a/neu i ysgogi cyflawnwyr i ystyried rhaglen newid ymddygiad. Mae'r rhain fel arfer yn

¹ Mae adran 1 o Ddeddf DA yn darparu bod yn rhaid i'r person sy'n cynnal yr ymddygiad a'r person y mae'r ymddygiad yn cael ei gyfeirio ato fod dros 16 oed. Diffinnir 'plentyn' yn a.3(4) o'r Ddeddf fel person o dan 18 oed, ond mae hyn yn ymwneud â phan fo'r plentyn yn dioddef cam-drin ddomestig fel y mae'n cael ei ddisgrifio yn a.3 - mae'r plentyn yn gweld neu'n clywed, neu'n profi effeithiau, y cam-drin rhwng y cyflawnwr (A) a'r dioddefwr (B) ac yn gysylltiedig ag A neu B.

ymyriadau tymor byrrach. Enghraifft: [Newid sy'n parhau Codi Ymwybyddiaeth Gynnar \(CLIR\)](#), [Rhybuddio a Cham-drin Perthynas \(CARA\)](#).

Gwaith newid ymddygiad - I'r rhai lle mae cam-drin wedi dod yn batrwm parhaus, mae ymyriadau tymor hwy (mae'r safonau hyn yn cynnig o leiaf 22 wythnos) yn cynnig y posibilrwydd o ailfeddwl a newid sut maen nhw'n ymwneud ag eraill. Yn aml wedi'i gyfuno ag asesu risg ac anghenion, gwaith unigol un wrth un lle bo angen, rheoli achosion a phrosesau aml-asiantaeth. Enghreifftiau: Rhaglenni Cyflawnwyr Cam-drin Domestig wedi'u hachredu gan Respect (DAPPs), Make a Change.

Rheoli dwys ar achosion aml-asiantaeth - Wedi dod i'r amlwg i weithio gydag achosion 'niwed uchel, risg uchel' a nodir gan yr heddlu ar sail galwadau allan mynych a/neu dioddefwyr lluosog ond gallai hefyd gynnwys lefelau niwed a risg eraill. Y nodwedd allweddol yma yw gwaith uniongyrchol sy'n cael ei gefnogi gan ymateb systemau - cydlynu ymatebion asiantaethau, gall hefyd gynnwys gwaith unigol un wrth un. Enghreifftiau: [Ysgogi](#), Atal a Newid (PAC), See Change.

Y drydedd dasg oedd drafftio'r safonau eu hunain. Amlinellir y dull a gymeron ni yn fanylach yn yr Atodiad Technegol. Roedd yn hysbys o'r dechrau fod y sylfaen dystiolaeth ar ymyriadau yn wan mewn sawl maes. Yn gyntaf, cynhaliwyd asesiad tystiolaeth gyflym i ddal llenyddiaeth academiaidd. Fe wnaethon ni hefyd adolygu setiau eraill o safonau o bob cwr o'r byd. Ategwyd hyn gan dystiolaeth sy'n seiliedig ar ymarfer drwy gyfres o 16 cyfarfod Bwrdd crwn a fynychwyd gan 297 o ymarferwyr a llunwyr polisi. Ymgynghorwyd hefyd â nifer fach o ddioddefwyr-oroeswyr (8) a chyflawnwyr a oedd wedi cyrchu ymyriadau (7). Roedd hefyd yn bwysig cydnabod bod tair set bresennol o safonau achredu yn y DU yr oedd angen i'r rhain eu hategu yn hytrach na bod mewn tensiwn gyda nhw: nid ydynt yn disodli achredu, ond yn hytrach maent yn set uwch o egwyddorion y gellir eu cymhwyso wrth wneud penderfyniadau ynghylch comisiynu. O ystyried bod y sylfaen dystiolaeth yn dal i ddatblygu dylid ailedrych arnynt wrth i'r sylfaen wybodaeth ehangu.

Yn seiliedig ar yr adolygiad llenyddiaeth a'r dystiolaeth sy'n seiliedig ar ymarfer, datblygwyd saith safon.

1. Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) ar gyfer pob dioddefwr sydd wedi goroesi, gan gynnwys plant.
2. Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae pob asiantaeth yn rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol mewn golwg, gan alluogi newid mewn cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwyr-oroeswyr a'u plant.
3. Dylai ymyriadau ddwyn cyflawnwyr i gyfrif, wrth eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.

4. Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir.
5. Dylid darparu ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd.
6. Dylai ymyriadau gael eu darparu gan staff sy'n fedrus a sy'n cael eu cefnogi wrth ymateb i gam-drin domestig.
7. Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.

Trafodir pob un o'r saith safon sydd â chanllawiau ymarfer cysylltiedig yn fanylach yn eu tro yn y ddogfen hon.

Safonau Ymyrraeth Cyflawnwyr Cam-drin Domestig

O'r dull a amlinellir yn y crynodeb gweithredol ac y manylir arno ymhellach yn Atodiad 1, datblygwyd y saith safon ganlynol (gweler **Blwch 1**).

Blwch 1. Y saith safon ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr cam-drin domestig

1. Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) ar gyfer pob dioddefwr sydd wedi goroesi, gan gynnwys plant.
2. Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae pob asiantaeth yn rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol mewn golwg, gan alluogi newid mewn cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwyr sydd wedi goroesi a phlant.
3. Dylai ymyriadau ddwyn cyflawnwyr i gyfrif, wrth eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.
4. Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir.
5. Dylid darparu ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd.
6. Dylai ymyriadau gael eu darparu gan staff sy'n fedrus a sy'n cael eu cefnogi wrth ymateb i gam-drin domestig.
7. Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.

Mae'r dystiolaeth sy'n sail i bob un yn cael ei chyflwyno yn ei thro ochr yn ochr â'r canllawiau polisi ac ymarfer a ddylai lywio penderfyniadau ar gomisiynu. Mae'r safonau a'r canllawiau ymarfer cyfatebol yn cael eu coladu i un grid yn **Atodiad 4**.

Safon 1: Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) i bob dioddefwr sydd wedi goroesi, gan gynnwys plant.

Mae'r safon hon yn cynrychioli'r lens gyffredinol y dylid deall y safonau eraill drwyddo.

Tabl 1. Safon 1.

<p>Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) ar gyfer pob dioddefwr sydd wedi goroesi, gan gynnwys plant.</p>	<p>1.1 Dylai diogelwch a rhyddid i bob dioddefwr sydd wedi goroesi (gan gynnwys plant) gael ei flaenoriaethu'n glir yn rhesymeg, strwythur, gweithdrefnau a chanlyniadau arfaethedig yr ymyrraeth. Mae gan ddioddefwyr sydd wedi goroesi hawl i wybod a yw bygythiad penodol yn cael ei wneud i'w diogelwch (gan gynnwys eu plant).</p> <p>1.2 Ni ddylai ymyriadau ddigwydd heb gymorth integredig ar gyfer dioddefwyr sydd wedi goroesi, a dylai fod cydraddoldeb darpariaeth ar ei gyfer. Dylai'r gefnogaeth hon gael ei harwain gan ddioddefwyr sydd wedi goroesi o ran amlder a modd cymorth. Lle bo'n bosib partneriaethau gyda sefydliadau 'gan ac ar gyfer' yw'r arfer gorau. Ni ddylai'r un aelod o staff fyth weithio gyda'r dioddefwr a'r cyflawnwr ill dau.</p> <p>1.3 Dylid darparu gwybodaeth glir sy'n disgrifio'r ymyrraeth a'r canlyniadau disgwylidig i gyflawnwyr a dioddefwyr sydd wedi goroesi mewn ystod o fformatau (tudalen we benodol, taflenni printiedig) ac mewn ieithoedd sy'n adlewyrchu'r poblogaethau y byddant yn eu gwasanaethu. Mae'n hanfodol peidio â gorhoni'r manteision posibl ac amlinellu unrhyw risgiau ychwanegol.</p> <p>1.4 Dylai fod llinellau cyfathrebu clir a rheolaidd rhwng timau ymyrraeth cyflawnwyr a thimau cymorth i ddioddefwyr i rannu gwybodaeth fel y gellir rhannu newidiadau mewn risg yn gyflym, cymryd camau priodol, gan sicrhau bod dioddefwyr sydd wedi goroesi (gan gynnwys y partneriaid presennol a chyn-bartneriaid) yn cael gwybodaeth amserol.</p> <p>1.5 Mae'r safon hon yn cynrychioli'r lens trosfwaol y mae angen deall y safonau eraill drwyddo.</p>
--	--

Mae cefnogaeth integredig ar gyfer partneriaid a chyn-bartneriaid o gyflawnwyr cam-drin domestig a blaenoriaethu eu diogelwch fel piler craidd o waith ymyrraeth cyflawnwyr yn norm byd-eang sefydledig (gweler, er enghraifft, Stewart et al., 2013, Morrison et al,

2019a). Mae cael hon fel prif safon yn unol â setiau eraill o safonau yn rhyngwladol, sy'n arwain gyda safonau â geiriad tebyg.

Tanlinellwyd pwysigrwydd hon fel y brif safon yn y llenyddiaeth academiaidd, a adlewyrchir hefyd gan ymarferwyr yn y byrddau crwn (rhestrir y byrddau crwn yn ôl pwnc fel rhan o'r atodiad technegol yn Atodiad 1):

Nod y prosiect yw diogelu menywod a phlant.(Bwrdd crwn 1)

Mae'n ddyledus arnom i'r dioddefwyr iddynt gael cefnogaeth – dylent gael cyfle cyfartal am wasanaeth.' (Bwrdd crwn 1)

Mae'r ffaith mai hon yw'r safon gyntaf, a chyffredinol, yn adlewyrchu'r pwysigrwydd sy'n cael ei roi iddi mewn tystiolaeth academiaidd, polisi ac ymarfer.

Mae cefnogaeth i ddioddefwyr sydd wedi goroesi'n elfen graidd yn y safon hon. Fodd bynnag, mae ymchwil yn dangos bod angen i hyn fod yn fwy na chynnig cyffredinol o gymorth. Yr integreiddio â'r ymyrraeth cyflawnwr sy'n bwysig, ni ellir ei wahanu'n llwyr gan fod hyn yn atal rheoli risg yn ddynamig. Mae hyn yn ei dro yn golygu bod angen i weithwyr cymorth integredig ar gyfer dioddefwyr sydd wedi goroesi gael dealltwriaeth fanwl o'r ymyrraeth, y gwaith a wneir gyda drwgweithredwyr ac ymdeimlad o fod yn rhan o dîm. Pwysleiswyd hyn yn y bwrdd crwn gyda gweithwyr cymorth integredig:

Mae'n hanfodol bod gan y rhai sy'n gweithio gyda dioddefwyr ddealltwriaeth gadarn o sut mae'r rhaglen yn gweithio a'r hyn y mae'n ei gwmpasu. Mewn llawer o achosion mae gweithwyr sy'n cefnogi goroeswyr yn cael taflen ynglŷn â'r hyn y mae'n ei gwmpasu, ac nid yw hyn yn ddigon da. Mae angen hyfforddiant cynhwysfawr arnyn nhw fel eu bod nhw wir yn deall y rhaglen, sut mae'n gweithio'n ymarferol. (Bwrdd crwn 16)

Felly, mae cefnogaeth yn mynd y tu hwnt i ddim ond gwneud dioddefwyr yn 'ymwybodol o' neu gwneud atgyfeiriad at sefydliad cymorth integredig lleol (Phillips, 2015). Mae diogelwch i ddioddefwyr (gan gynnwys plant) yn gofyn am gymryd camau gweithredol a dylid rhoi gwybodaeth am gynnydd neu risg yn uniongyrchol i'r dioddefwr neu'r gweithiwr cymorth partner (Mullender a Burton, 2001).

Dylai cefnogaeth i ddioddefwyr sydd wedi goroesi gynnwys darparu gwybodaeth. Pwysleisiodd rhai o'r cyfranogwyr yn y bwrdd crwn ar gyfer dioddefwyr sydd wedi goroesi bod angen i hyn fod ar gael hyd yn oed pan nad oes eisiau mathau eraill o gymorth.

Mae hi angen pecyn gwybodaeth lawn am yr hyn y bydd y cwrs yn ei gwmpasu'n fanwl, pa gymorth sydd ar gael iddi hi, a beth y gellir ei ddisgwyl.(Dioddefwr-oroeswr)

Mae rhai menywod yn ei chael hi'n ddefnyddiol iawn gwybod beth mae eu partner yn ei wneud ar y rhaglen - gall dysgu sgiliau newydd anesmwytho rhywun os nad ydych yn deall e.e. beth yw amser allan. (Bwrdd crwn 4)

Pwysleisiwyd hefyd bod angen i'r deunydd hwn fod ar gael mewn amrywiaeth o fformatau ar gyfer gwahanol grwpiau o dioddefwyr.

LGBT, byddar, BME ... rhoi'r wybodaeth i bobl mewn fformat sy'n gweithio iddyn nhw. (Dioddefwr-oroeswr).

Mae cydnabyddiaeth yn y llenyddiaeth y gall fod yn anodd cefnogi dioddefwyr i ddeall cyfyngiadau'r hyn y gall y gwaith gyda chyflawnwyr ei gyflawni (Morrison et al., 2019a). Dyma pam mae'r safonau'n cynnwys gofyniad i beidio â gorbwysleisio'r buddion posibl, ochr yn ochr â mesurau diogelwch eraill fel cael gweithwyr ar wahân sy'n cefnogi'r dioddefwr-oroeswr i'r un sy'n cyflawni'r ymyrraeth cyflawnwr (fel y pwysleisir yn y byrddau crwn).

Yn olaf, er bod llai o wybodaeth ar gael yn rhwydd am y ffordd orau o weithio gyda mathau o drais teuluol y tu hwnt i drais partner personol, a lle gall fod mwy nag un dioddefwr a/neu gyflawnwr, argymhellir o hyd yn seiliedig ar ymchwil sy'n dod i'r amlwg eu bod yn seiliedig ar brofiadau a lleisiau dioddefwyr-oroeswyr yn unol â sut mae ymyriadau trais partner personol wedi datblygu (Gangoli et al., 2022).

Safon 2: Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae'r holl asiantaethau'n rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol o fewn golwg, gan alluogi newid mewn cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwyr-oroeswyr a phlant.

Tabl 2. Safon 2

<p>Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae pob asiantaeth yn rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol o fewn golwg, gan alluogi newid mewn cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwyr-oroeswyr a phlant.</p>	<p>2.1 I ddarparu ymyriadau'n ddiogel ac yn effeithiol, dylai sefydliadau sy'n darparu gwaith arbenigol i gyflawnwyr cam-drin domestig fod â hanes sefydledig o ymateb i gam-drin domestig.</p> <p>2.2 Dylai staff cymorth integredig i ddioddefwyr rannu gwybodaeth lle mae pryder diogelu. Fel arall, mae'r gwasanaeth cymorth integredig i ddioddefwyr yn wasanaeth cyfrinachol ac ni ddylid rhannu gwybodaeth fel mater o drefn.</p> <p>2.3 Dylai ymyriadau gael eu gwreiddio mewn cymunedau lleol a/neu fod wedi adeiladu partneriaethau lleol cryf, gan gynnwys gyda gwasanaethau 'gan ac ar gyfer' lle maent ar gael.</p> <p>2.4 Ni ddylid defnyddio atgyfeirio at ymyrraeth cyflawnwr fel rheswm i gau achosion, mae cyfrifoldebau penodol ynghylch dal a monitro risg sy'n parhau gydag asiantaethau statudol.</p> <p>2.5 Os yw ymyrraeth yn cael ei darparu gan sefydliad statudol neu ar ran sefydliad statudol, dylid ystyried gofynion cyfreithiol cydymffurfiaeth a chyfrifoldebau a rhwymedigaethau'r sefydliad statudol.</p> <p>2.6 Dylai ymyriadau arddangos ymlyniad at yr arferion gorau diweddaraf drwy geisio achrediad drwy lwybr priodol megis y Panel Cyngor ac Achredu Gwasanaethau Cywiro neu Safonau Respect. Mae hyn yn cyd-fynd â'r Datganiad Cenedlaethol o Ddisgwyliadau (Y Swyddfa Gartref, 2022).</p>
---	--

Tarddiad llawer o'r ymyriadau presennol gyda chyflawnwyr oedd y model Duluth, lle roedd gwaith gyda dynion yn nythu o fewn Ymateb Cymunedol wedi'i gydlynu (CCR): dechreuodd hyn o'r egwyddor mai cyfrifoldeb yr holl asiantaethau oedd dal cyflawnwyr i gyfrif er mwyn gwella diogelwch a rhyddid menywod a phlant (Pence a Paymar, 1993). Mae hyn wedi parhau i fod o bwysigrwydd ar draws y byd - er enghraifft mae canllawiau Work with Perpetrators European Network (WWP EN) ar gyfer safonau (sy'n cwmpasu aelodau mewn

33 o wledydd Ewropeaidd) yn nodi bod yn rhaid i raglenni cyflawnwyr fod yn rhan o system ymyrraeth gyfannol a pheidio â chael eu rhedeg ar wahân (WWP EN, 2018).

Rhannu cyfrifoldeb, nid gwybodaeth yn unig, sy'n creu cyd-destun lle mae atebolrwydd yn dod yn ystyrion - bod yr un neges a disgwyliadau yn cael eu hatgyfnerthu ar draws y system ac mae asiantaethau statudol yn dal eu rolau a'u pwerau o fewn hyn (Humphreys et al., 2000, Mullender a Burton 2001, Pattabhiraman, Kyalwazi & Shore, 2021, Rosenbaum a Geffner, 2001). Roedd sawl bwrdd crwn gydag ymarferwyr yn gwneud y pwynt bod derbyn i ymyrraeth yn rhy aml yn cael ei ystyried yn rheswm digonol i gau achos, yn enwedig o fewn gofal cymdeithasol plant: nid dyma fwriad CCR.

Mae ef yn mynychu oherwydd ei fod wedi'i fandadu gan ofal cymdeithasol plant, ond nid yw'n ymgysylltu. Y broblem yw mai'r cyfan y mae gofal cymdeithasol plant eisiau ei wybod yw a ydynt wedi mynychu ac yna maent yn cau'r achos - dylent fod eisiau gwybod mwy na hyn. (Bwrdd crwn 2)

Roeddwn yn eistedd mewn MARAC yn ddiweddar ac roedd dyn wedi torri gorchymyn atal 13 o weithiau, dim byd wedi'i wneud, ond yn cael ei weld yn iawn gan ei bod yn 'ymgysylltu â chymorth'. Nid diogelwch yw hyn, rydym bellach yn well am asesu angen a pheryglusrwydd, ond beth am ddiogelwch? Dylai pryderon difrifol arwain at wahanol weithredoedd. (Bwrdd crwn 3)

Mae gwybodaeth a dealltwriaeth am gam-drin domestig, gan gynnwys mathau o gam-drin teuluol, yn ofyniad hanfodol ar gyfer ymarfer effeithiol a meddylgar. Nodwyd eisoes ym Mhenod 2 fod cydnabyddiaeth yn rhyngwladol bod grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng wedi cael eu gwasanaethu'n wael hyd yma, a bod y sylfaen dystiolaeth yn llawer gwannach yma. Roedd y byrddau crwn a oedd yn yn canolbwyntio ar gymunedau penodol yn cytuno bod gwybodaeth arbenigol o fewn pob cymuned yn hanfodol wrth sicrhau bod y cynnwys a'r dull gweithredu yn briodol. Roedd potensial cyd-hwyluso gydag aelodau'r gymuned hefyd yn thema gyffredin. Mae hyn yn adlewyrchu'r egwyddor 'gan ac ar gyfer': gwasanaethau arbenigol sy'n cael eu harwain, eu dylunio, a'u darparu gan ac ar gyfer y cymunedau y maent yn anelu at eu gwasanaethu.

Mae angen pwysigrwydd rheoli achosion a chydlynu gydag asiantaethau lleol eraill i ddiwallu anghenion dioddefwyr a chyflawnwyr (Cantos ac O'Leary, 2014), a allai gynnwys cwnsela unigol, materion camddefnyddio sylweddau, ariannol, mewnfudo, cymorth cyfreithiol neu addysgol (Babcock et al., 2016). Gall gweithiwr proffesiynol arweiniol eisoes fod yn cydlynu cynllun unigol neu deulu cyfan, lle gall sefydliadau chwarae rhan hanfodol. Mae cael ei wreiddio mewn cymuned leol, a/neu ar ôl adeiladu cysylltiadau parhaus yn sylfaen bwysig i allu cael mynediad i'r adnoddau cywir i unigolion ac ymestyn cyrhaeddiad y gwasanaethau presennol.

Mae cyllid cystadleuol yn golygu weithiau bod sefydliadau dros dro yn cael contractau. Dylai sefydliadau fod yn sefydledig a chael eu cynnal yn lleol – mae hyn yn well na'r digwyddiadau ailgychwyn rheolaidd (Bwrdd crwn 7).

Mae achrediad yn sicrhau bod sefydliadau'n diwallu neu'n gweithio tuag at safonau gofynnol drwy gydol eu gwaith. Amlygodd cyfranogwyr bwrdd crwn nad yw 'gweithio tuag at' yn ddigon - y dylai cyllidwyr a chomisiynwyr hefyd fod â diddordeb ar ba gam y mae'r rhai sy'n 'gweithio tuag at'. Mae ymchwil yn dangos bod comisiynwyr yn ymwybodol iawn o beryglon comisiynu ymyriadau o ansawdd gwael, a bod diwallu safon sydd â phroses asesu gysylltiedig fel yr un a ddarperir gan Respect yn un ffordd o gynyddu eu hyder comisiynu (Westmarland a Zilkova, 2022).

Safon 3: Dylai ymyriadau ddwyn cyflawnwyr i gyfrif, tra'n eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.

Tabl 3. Safon 3

<p>Dylai ymyriadau ddwyn drwgweithredwyr i gyfrif, tra'n eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.</p>	<p>3.1 Dylai ymyriadau drin cyflawnwyr â pharch gan fodelu'r gwrthwyneb i bopeth sy'n gamdriniol, tra'n eu dal yn atebol am y niwed y maent wedi'i achosi i eraill a chynnig cyfleoedd i ddewis peidio â defnyddio trais neu gam-drin.</p> <p>3.2 Dylai ymyriadau fod yn seiliedig ar dystiolaeth a chanolbwyntio ar y mathau o bŵer, rheoli ac ecsbloetio y mae ymchwil ac ymarfer wedi dangos eu bod yn rhan o gam-drin domestig. Gallai ymyriadau hefyd gynnwys strategaethau ymyrryd trais a thechnegau rheoleiddio emosiynol fel elfennau o fewn rhaglen waith ehangach.</p> <p>3.3 Dylai ymyriadau newid ymddygiad (fel y'i diffinnir yn gynharach) ystyried hyd yr amser sydd ei angen i gyflawni'r amcanion newid ymddygiad. Gellid defnyddio 22 sesiwn wythnosol ar gyfer rhaglenni gwaith grŵp neu 16 sesiwn wythnosol ar gyfer gwaith un-wrth-un fel y disgwyliad lleiaf posibl ar gyfer trais a cham-drin partner personol², ond mae angen rhaglenni hirach i rai.</p> <p>3.4 Dylai ymyriadau i newid ymddygiad ddefnyddio model gwaith grŵp lle bo modd, weithiau ar y cyd â gwaith un-wrth-un. Nid yw hyn yn atal gwaith un-wrth-un rhag cael ei ddefnyddio lle mai dyma'r model ymyrraeth fwyaf priodol ar gyfer y cyflawnwr unigol.</p> <p>3.5 Dylid darparu ymyriadau newid ymddygiad ar gyfer trais partner personol yn bersonol lle bo modd. Gellir defnyddio gwaith mynediad o bell wedi'i hwyluso (ond nid digidol/e-ddysgu oni bai ei fod yn atodol yn unig) lle mai dyma'r model mwyaf priodol ac mae'r effeithiau posibl ar ddiodefwr-oroeswyr wedi cael eu hystyried yn llawn.</p> <p>3.6 Dylai ymyriadau newid ymddygiad sy'n cael eu darparu fel gwaith grŵp, gael dau hwylusydd, a dylai staff llai profiadol gael eu partneru â staff mwy profiadol. Arfer gorau yw bod grwpiau'n cael eu cyd-hwyluso gan aelodau gwryw a benyw o staff,</p>
--	--

² Fel y'i diffinnir yn gynharach yn yr adroddiad hwn ar dudalen 4-5, mae ymyriadau byrrach yn bosibl ond byddai'n dod o dan gategori ymateb cynnar yn hytrach na newid ymddygiad.

	heblaw am grwpiau ar gyfer trais partner personol o'r un rhyw lle efallai na fydd angen hwylusydd o'r rhyw arall.
--	---

Mae ein canfyddiadau'n dangos bod atebolrwydd yn llinyn pwysig mewn llenyddiaeth ac ymarfer, ond bod rhaid ei archwilio'n gysylltiedig â hwyluswyr yn modelu parch tuag at ei gilydd a defnyddwyr gwasanaeth (yn unol â'r cyntaf o Egwyddorion Ymyrraeth Effeithiol sy'n tynnu sylw at bwysigrwydd mynd at newid ymddygiad o sefyllfa o barch). Mae rhyw agwedd ar atebolrwydd neu gyfrifoldeb yn cael ei hymgorffori yn y rhan fwyaf o ymyriadau cyflawnwyr beth bynnag yw eu dull damcaniaethol (Greal et al, 2013). Er bod rhyw lefel o leihau a beio eraill i'w gweld yn aml ar ddechrau ymyriadau, amcan llawer o ymyriadau yw symud hyn a chefnogi'r cleient i gymryd perchnogaeth ar eu defnydd o bŵer a rheolaeth (Hamberger, 2001). Fel y mae cyfranogwyr yn y byrddau crwn wedi'i roi:

Deall hanes trawma rhywun yw'r nod - nid esgusodi ymddygiad ond deall [nhw].(Bwrdd crwn 3)

Nid yw trawma heb ei ddyrannu yn esboniad o esgus, ond mae'n her i ymyrraeth.(Bwrdd crwn 14)

Roedd y byrddau crwn yn egluro bod atebolrwydd yn golygu gwahanol bethau i wahanol bobl. Fe'i defnyddir yma i olygu ymrwymiad a phroses i gydnabod a newid ymddygiadau niweidiol: mae'n atebolrwydd i ddiodefwyr-oroeswyr ac i blant, i gymunedau ehangach ac i'r hunan. Mae cydnabod y niwed y mae rhywun wedi'i achosi yn gam cyntaf angenrheidiol i newid ymddygiad. Nid ymateb cosbol na beio mohono, ond yn hytrach mae'n ceisio parodrwydd i wrando a chyfathrebu yn onest.

Ar gyfer ymyriadau lle mai newid ymddygiad yw'r nod, gwaith grŵp yw'r fformat a ffefrir mewn llawer o safonau (Austin a Dankwort, 2003), gyda'r rhan fwyaf o gyfranogwyr y rhaglen hefyd yn cymeradwyo hyn fel model cadarnhaol o ymyrraeth (Morrison et al., 2019b). Yn yr Unol Daleithiau a Chanada, mae 97% o raglenni newid ymddygiad yn digwydd mewn fformat grŵp (Cannon et al., 2016). Dywedir bod gan hyn sawl mantais newid clinigol/ymddygiadol, gan gynnwys helpu cyflawnwyr i oresgyn nid yn unig gwadu (Lehmann a Simmons, 2009) ond hefyd teimladau o gywilydd, a allai gynyddu cymhelliant i aros yn y rhaglen (Maiuro, Hagar, Lin ac Olson, 2001). Mae pwysigrwydd cael eu cynnwys a'u hannog gan gyfoedion, a'r lle i brosesu syniadau a gwybodaeth newydd wedi'i gofnodi mewn grwpiau (Kelly a Westmarland, 2015), ac mae manteision o ran amrywiaeth o fewn grwpiau (Holtrop et al., 2017). Mae llawer o enghreifftiau yn llenyddiaeth dulliau ysgogol sy'n cael eu defnyddio fel rhagflaenydd i newid ymddygiad, naill ai fel rhan o asesu neu ymyriadau byrrach i baratoi rhywun ar gyfer newid ymddygiad. Gan ddod o dan ymbarél yr hyn y mae Lehmann a Simmons (2009) yn ei labelu 'dulliau sy'n seiliedig ar gryfderau' (gan gynnwys cyfweld ysgogol, ymyriadau ymddygiadol gwybyddol, a'r Model Bywydau Da) mae llawer o ddulliau'n eistedd sydd yn aml wedi'u lleoli fel rhai sy'n gwrthwynebu modelau

ymarfer 'traddodiadol' neu 'ffeministaidd'. Fodd bynnag, yn ymarferol mae'r DU wedi tueddu i gymryd agwedd eclecticig at gynllunio ymyrraeth, gan dynnu o flwch offer eang o ymagweddau at waith gorau gyda'r cyflawnwyr y maent yn ceisio ymgysylltu â nhw.

Nid oes llawer o ymchwil sy'n archwilio effaith cynnwys ar gyflawnwyr, a pha elfennau neu bynciau sy'n ysgogi diddordeb mewn newid. Gwnaeth cyfweiliadau Prosiect Mirabal â chyflawnwyr yn y DU archwilio hynny, a chanfod bod sesiynau sy'n ehangu syniadau o drais a cham-drin, mynd i'r afael â thrais rhywiol a'r effeithiau ar blant oedd yr hyn y gwnaeth cyflawnwyr gwrywaidd o drais partner personol eu canfod fel y mwyaf heriol a dadlennol (Kelly a Westmarland, 2015).

Er bod rhai ymyriadau megis 'rheoli dicter' wedi cael eu beirniadu ers tro fel rhai nad ydynt yn briodol fel ymyrraeth annibynnol oherwydd eu diffyg ystyriaeth o bŵer a rheoli a chynnwys simplistig (Gondolf a Russell, 1986), mae eraill wedi dadlau bod rhesymeg dros gynnwys rhai technegau fel strategaeth ymyrraeth trais o fewn rhaglen newid ymddygiad ehangach. Mae Wistow et al (2017) yn dadlau y gall offer a gynigir mewn rhaglenni newid ymddygiad megis 'Techneg Amser Allan' fod yn ddefnyddiol wrth leihau trais corfforol cyn belled â nad yw'n cael ei gamddefnyddio (fel math pellach neu newydd o bŵer a rheolaeth dros y dioddefwr). Ar y cyfan, fel yr amlygodd Maiuro et al. (2001), mae ymchwil yn dangos bod cyflawnwyr yn amrywiol a gan nad yw ymchwil eto i wahaniaethu pa elfennau sy'n gwneud gwahaniaeth ar gyfer pa gyfranogwyr, dylai safonau gymryd dull cynhwysol yn hytrach na chyfyngol.

Er nad yw ymchwil penodol wedi'i gynnal i effeithiau gwahanol dimau hwyluswyr o ran rhywedd (Babcock et al., 2016), roedd yn amlwg o'r byrddau crwn yr oeddent yn gweld hyn yn well os nad yn hanfodol.

Os rhywbeth, dylid tipio'r balans tuag at y fenyw, oherwydd ni fyddant yn derbyn unrhyw fath o, nid yn unig her, ond hyd yn oed cyfaddawd gan fenyw. (Bwrdd crwn 1)

Mae'r pwnc 'pa mor hir' neu, yn nherminoleg triniaeth yr Unol Daleithiau, y 'dos' y dylai cyflawnwyr ei dderbyn yw un sy'n cael ei drafod. Fodd bynnag, cydnabyddir yn eang fod newid ymddygiad yn cymryd amser. Nid nifer yr oriau o 'driniaeth' yn unig sy'n bwysig, dyma'r lle hefyd i feddwl rhwng sesiynau, a chynnal unrhyw waith cartref yn ôl yr angen. Siaradodd y rhan fwyaf o'r ymarferwyr am ddisgwyf tasgau gwaith cartref/cyfuno/ymarfer/'rhowch gynnig arni' rhwng sesiynau grŵp. Dyna pam mae nifer o wythnosau wedi cael eu hargymell yn hytrach na nodi nifer o oriau ar gyfer ymyrraeth. Nid yw wedi cael ei nodi pa un o'r rhain ddylai fod yn un wrth un, pa un a ddylai fod yn waith grŵp, nac ychwaith pa un a ddylai fod ar-lein neu'n bersonol – ac felly'n pwysleisio bod newid yn cymryd amser, ond y bydd modelau ymyrraeth a chyflenwi yn amrywio.

Mae'r ffaith bod newid ymddygiad yn cymryd amser yn thema allweddol drwy'r llenyddiaeth. Nid yw hyn yn awgrymu nad oes lle pwysig i ymyriadau eraill – dim ond bod gwerth mewn gwahaniaethu rhaglenni newid ymddygiad hirdymor o fathau eraill o ymyriadau cyflawnwyr

sef yr hyn y mae'r safonau hyn wedi ceisio ei wneud yng nghampau cynharach y ddogfen hon. Er enghraifft, yn seiliedig ar fframwaith trawsddamcaniaethol Stages of Change Prochaska a DiClemente (1984), mae Begun et al. (2001) yn amlygu'r amser sydd ei angen i deithio drwy'r camau hyn:

Mae angen cryn amser i wneud newid sylweddol mewn ymddygiadau arferol sydd wedi ymwreiddio,. Mae'r gofynion newid ymddygiadol ac agweddol sy'n gysylltiedig â rhoi'r gorau i drais partner personol yn enfawr. Rhaid i'r unigolyn newid agweddau ac ymddygiadau sydd wedi'u datblygu dros oes ac sy'n aml yn cael eu hatgyfnerthu gan normau cymdeithasol.(tud. 120).

Mae hyn yn cael ei gefnogi gan Brosiect Mirabal yn y DU a ddaeth i'r casgliad:

Mae llawer o ddynion, ar ddiwedd y rhaglen, yn nodi ei bod yn cymryd ystyriaeth, amser a myfyrio i ddeall, dadwneud a newid patrymau wedi'u gwreiddio o ymddygiad ac arferion. Nododd llawer o fenywod bod eu partneriaid ar y dechrau yn credu y gallen nhw fynychu, 'ticio ychydig o focsys' a chario ymlaen fel arfer. Hyd a dyfnder DVPPs (rhaglenni cyflawnwyr trais yn y cartref) sy'n ei gwneud hi'n bosibl mynd y tu hwnt i aflonyddu syml ar ymddygiad i newidiadau dyfnach sy'n gwneud gwahaniaeth.(Kelly a Westmarland, 2015, tud. 46)

Mae dadleuon parhaus hefyd ynghylch effeithiolrwydd ymyriadau mynediad o bell – lle mae cyflawnwyr yn cael mynediad ar-lein, ymyriadau 'byw' o'u cartref neu leoliad arall (megis swyddfa brawf neu ganolfan gymunedol). Er bod rhai y tu allan i'r DU wedi dechrau ystyried dulliau o'r fath cyn Covid-19 (yn enwedig rhai ardaloedd gwledig yn Awstralia a Gogledd America), roedd hwn yn ddull nad oedd wedi cael ei brofi yn y DU nes i Covid-19 eu gorfodi i newid eu harfer yn sylweddol. Mae ymchwil yn benodol yn y maes ymyriadau cyflawnwyr yn gyfyngedig, ond mae'r hyn sy'n bodoli yn dangos rhai buddion a rhai risgiau (Bellini a Westmarland, 2021, 2022; Rutter, Hall a Westmarland, 2022). O ystyried y risgiau a'r ymchwil cyfyngedig, mae'r ddogfen hon yn cymryd safbwynt gofalus a allai newid dros y blynyddoedd nesaf, mai dim ond trwy ddefnyddio fformat mynediad o bell y dylid darparu ymyriadau newid ymddygiad yn gyfan gwbl os nad yw gwaith wyneb yn wyneb ar gael ac mae pob risg yn cael ei hystyried yn llawn.

Safon 4: Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir

Tabl 4. Safon 4

<p>Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir.</p>	<p>4.1 Dylai sefydliadau gael model ysgrifenedig o waith sy'n nodi amcanion, natur, cynnwys a chanlyniadau arfaethedig pob ymyrraeth a gynigir a pha grwpiau o gyflawnwyr cam-drin domestig y mae'n briodol ar eu cyfer a sut y bydd cymorth i ddiodefswyr-oroeswyr yn cael ei integreiddio.</p> <p>4.2 Dylai asesiadau fod yn gymesur â'r ymyrraeth sy'n cael ei darparu a dylai alluogi nodi anghenion penodol sy'n gysylltiedig â risg a/neu allu'r cyflawnwr i gymryd rhan mewn ymyrraeth. Pan nodir anghenion ychwanegol neu gymhleth dylid nodi cynllun (a lle bo angen llwybr atgyfeirio) ar gyfer mynd i'r afael â'r rhain.</p> <p>4.3 Dylai ymyriadau fod yn briodol i'r asesiad a bod yn ymatebol i addasu lle bo angen. Lle mae angen addasu ar gyfer poblogaeth gyflawnwyr benodol (megis lle mae gan gyflawnwyr broblemau gydag iechyd meddwl, camddefnyddio cyffuriau a/neu alcohol) dylid ystyried cyd-hwyluso gydag ymarferydd medrus perthnasol.</p> <p>4.4 Dylai prosesau asesu alluogi nodi prif gyflawnwr a pheidio â darparu ymyriadau sy'n canolbwyntio ar gyflawnwyr i ddiodefswyr-oroeswyr sy'n defnyddio gwrthwynebiad. Pan allai cyflawnwr fod yn ddiodefwr (er enghraifft, mamau mewn achosion o drais a cham-drin seiliedig ar 'anrhydedd', pobl ifanc sy'n defnyddio trais sydd hefyd wedi profi cam-drin plant yn rhywiol) dylai fod llwybr clir o atgyfeirio i'w cefnogi, tra'u bod yn ymgysylltu ag ymyrraeth addasedig a phriodol sy'n canolbwyntio ar gyflawnwyr.</p> <p>4.5 Ni ddylai cymryd rhan mewn ymyrraeth gael ei weld fel llwybr i gynnal neu ad-drefnu rheolaeth dros gyn-bartner trwy achosion llys ailadroddus neu estynedig. Dylid asesu cymhelliant yn ofalus drwy gydol yr ymyrraeth. Dylai cyflawnwyr sydd ar hyn o bryd (neu sydd wedi bod yn ddiweddar) yn barti i achosion plant cyfraith breifat gael eu hasesu am eu haddasrwydd gan staff y rhaglen yn annibynnol o unrhyw asesiad neu argymhelliad blaenorol gan asiantaeth atgyfeirio neu gyfreithiwr.</p>
---	--

	<p>4.6 Anaml y bydd gwaith ar y cyd yn addas mewn achosion o drais partner personol, dylid ei wneud dim ond os yw'r dioddefwr-oroeswr yn gofyn yn rhagweithiol amdano, unwaith y bydd gwaith newid ymddygiad y cyflawnwr wedi'i wneud, ac mae asesiad addasrwydd pellach wedi'i gynnal ar wahân gyda'r cyflawnwr a'r dioddefwr-oroeswr. Mae cafeatau tebyg yn berthnasol i gyfryngu anffurfiol neu ffurfiol, cymodi neu waith cyflafareddu crefyddol ar gyfer pob math o gam-drin domestig.</p>
--	---

Mae corff o ymchwil sy'n pwysleisio pwysigrwydd asesu i symud i ffwrdd o fodel 'un maint sy'n addas i bawb' a galluogi dull sy'n canolbwyntio'n fwy ar y cleient (Maiuro ac Eberle, 2008). Fel y mae Babcock yn ei roi:

Mae digon o resymau pam na ddylid dim ond cofrestru cyflawnwyr mewn cymeriant arwynebol. O leiaf, dylai asesiad priodol benderfynu a yw cleient yn addas neu ddim yn addas ar gyfer rhaglen benodol ac a yw'n peri perygl parhaus i'r dioddefwr.(Babcock et al, 2016, tud. 379)

Mae rhai rhaglenni, yn enwedig y rhai sy'n gysylltiedig â'r system cyfiawnder troseddol, wedi symud tuag at alinio eu rhaglenni ag Egwyddorion Ymyrraeth Effeithiol (PEI). Mae'r PEI wedi'i gefnogi gan corff mawr o ymchwil rhyngwladol sy'n arddangos rhaglenni newid ymddygiad cyffredinol i droseddwr gael mwy o ostyngiadau mewn atgwympo pan fyddan nhw'n dilyn yr egwyddorion hyn (Bonta a Andrews, 2017). Cydnabyddir yn gyffredinol mai'r tair cyntaf o'r egwyddorion hyn – Risg, Angen ac Ymatebolrwydd (a elwir ar y cyd yr egwyddorion RNR) yw'r pwysicaf.

Mae rhywfaint o ddadlau yn y maes o hyd ynghylch a ddylai ymyriadau cyflawnwyr nad ydynt yn canolbwyntio ar gyfiawnder troseddol fod yn symud yn agosach tuag at y PEI. Mae rhai ymyriadau yn yr Unol Daleithiau wedi dechrau'r broses o gysoni eu rhaglenni â'r egwyddorion hyn (Radatz et al., 2021). Ar y naill law, ni ddylid tan-amcangyfrif faint o adnoddau ychwanegol sydd eu hangen i alinio rhaglenni yn llawn. Ar y llaw arall, mae llawer o ymyriadau eisoes yn dilyn llawer o'r egwyddorion i ryw raddau.

Mae gan y symudiad tuag at ddull mwy wedi'i deilwra o ymyriadau rywfaint o dystiolaeth o sicrhau canlyniadau gwell (Travers et al., 2021). Mae hyn yn cynnwys teilwra ymyriadau i batrymau troseddu a/neu barodrwydd i newid (gweler e.e., Arias, Arce a Vilariño, 2013; Babcock et al., 2016), fodd bynnag, mae hyn yn fwy dwys o ran adnoddau na bod y gweithlu a'r adnoddau presennol yn gallu ei gyflawni. Mae angen mwy o ymchwil ar gostau a manteision symud yn agosach at ddulliau gweithredu wedi'u teilwra'n fwy pwrpasol yng Nghymru a Lloegr a chydrannau penodol y model RNR a fyddai'n cael yr effaith fwyaf ar gyflawni cam-drin domestig (Travers et al. 2021). Y tu allan i ymyriadau newid ymddygiad hirdymor, mae tystiolaeth o ymyriadau mwy wedi'i dargedu, unigoledig un wrth un megis Drive yn dangos canlyniadau cadarnhaol (Hester et al., 2019).

Mae asesiad cynhwysfawr yn caniatáu i anghenion cyflawnwr (criminogenig ac an-griminogenig os yw'r iaith a'r gwahaniaeth hwnnw'n ddefnyddiol ar gyfer ymyrraeth benodol) gael eu nodi. Weithiau bydd angen gwaith ychwanegol yn fewnol ar gyfer hyn, neu weithiau mae angen llwybrau atgyfeirio allanol (sy'n dal i weithio o fewn cylch gwaith Safon 2):

Mae gennym ystod o anghenion dysgu yn ein grwpiau, a gellir cynnig cymorth ychwanegol y tu mewn ac y tu allan i'r grŵp os oes angen wrth gwblhau tasgau. (Bwrdd crwn 2)

Mae rhai meysydd o drafod parhaus o fewn y maes ymyriadau cyflawnwyr - y ffordd orau o ddarparu ymyriadau i fenywod sy'n cyflawni, ymateb i fenywod sy'n defnyddio grym, a rôl bondigrybwyll 'cwnsela cyplau' a gwasanaethau o fath cyfryngu.

Roedd bwrdd crwn penodol (rhif 8) i ymarferwyr siarad am gyflawnwyr benywaidd a menywod sy'n defnyddio grym. Roedd llawer iawn o gytundeb rhwng y cyfranogwyr yn y bwrdd crwn. Roedd yn amlwg bod bwlch o ran argaeledd ymyriadau o ansawdd uchel i fenywod sy'n cyflawni. Roedd hyn yn wir am fenywod sy'n defnyddio trais yn erbyn partneriaid benywaidd ac i'r rhai sy'n defnyddio trais yn erbyn partneriaid gwrywaidd. Dywedwyd hefyd bod bwlch wrth ddeall anghenion menywod sy'n dioddef o gam-drin domestig sy'n defnyddio grym. Roedd hyn yn wir am achosion o drais partner personol, ac mewn achosion o drais a cham-drin teuluol, er enghraifft lle'r oedd mamau yng nghyfraith neu famau yn profi trais a cham-drin gan aelodau gwrywaidd o'r teulu ond hefyd yn cyflawni trais a cham-drin yn erbyn aelodau benywaidd iau o'r teulu (Gangoli et al., 2022).

Mae mynediad menywod i raglenni troseddwyd yn llawer mwy cyfyngedig na mynediad dynion. (Bwrdd crwn 8)

Mae bylchau mewn perthynas â menywod sy'n defnyddio grym yn erbyn dynion a menywod sy'n defnyddio grym yn erbyn menywod eraill. (Bwrdd crwn 8)

Mae gennym broblem o gyflawnwyr mynych lle nad oes dim yn digwydd ac mae menyw pan yw hi'n defnyddio gwrthwynebiad treisgar am y tro cyntaf yn cael ei ymyrryd â hi. Rwy'n poeni bod [enw'r rhaglen] yn nodi mwy o fenywod - eu bod yn cael eu symud i dariff uwch, tra bod dynion yn cael eu symud i dariff is. (Bwrdd crwn 8)

[Ni ddylem fod] yn defnyddio model rhaglen i ddynion a'i galw'n rhaglen niwtral o ran rhywedd y gall unrhyw un fynd arni. (Bwrdd crwn 8)

Ymyrraeth bellach sy'n cael ei drafod yn rhyngwladol yw pa mor ddiogel ac effeithiol yw gweithio ar y cyd â dioddefwyr a chyflawnwyr cham-drin domestig. Roedd llawer a oedd yn mynychu'r byrddau crwn o'r farn nad oedd hwn yn ddull priodol o ymyrraeth mewn perthynas â cham-drin domestig, a dyma hefyd farn y menywod a oedd yn ddiodeffwyr-oroeswyr yr

ymgynghorwyd â hwy (ond gan nodi bod y grŵp hwn yn cynnwys cyn-bartneriaid a allai fod yn llai cefnogol i'r posibilrwydd o'r math hwn o ymyrraeth). Fodd bynnag, amlygodd rhai fod y math hwn o ymyrraeth yn digwydd ac felly dylid ei gynnwys o fewn y safonau:

Mae ymyriadau cyplau a rheoli dicter yn feysydd gwaharddedig posibl, mae gwaith cyplau ond yn bosibl os yw risgiau wedi'u rheoli ac yn cael eu dal gan asiantaethau - sut mae pennu risg 'isel' a beth fyddai effeithiolrwydd yr ymyriadau hyn? Mae angen aliniad o ymagwedd a sut y gall y dioddefwr-oroeswr fod ar yr un lefel. Pryder mai'r neges yw bod y mater rhwng y ddau yn hytrach na gyda'r cyflawnwr. (Bwrdd crwn 15)

Mae'n rhaid ei fod ar wahân a byth gyda'i gilydd fel arall mae ef yn gallu rheoli a byddech chi'n teimlo bod yn rhaid i chi ei wneud os oeddech chi am gadw plant. (Dioddefwr-oroeswr)

Mae'n bwysig cofio hefyd bod y safonau hyn ar gyfer pob math o gam-drin domestig, a bod rhai mathau o drais teuluol, yn enwedig trais neu gam-drin pobl ifanc i rieni, lle mae gweithio ar y cyd yn fwy cyffredin.

Safon 5: Dylid cyflwyno ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd

Tabl 5. Safon 5

<p>Dylid darparu ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd.</p>	<p>5.1 Dylai ymyriadau gydnabod y gallai'r rhai hynny o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng fod wedi profi rhwystrau ac anfanteision a bod newid yn fwy tebygol lle mae'r rhain yn cael eu cydnabod a'u trin.</p> <p>5.2 Mae'r sylfaen o geisio pŵer a rheolaeth yn berthnasol ar draws pob cymuned, fodd bynnag, sut mae'n cael ei fynegi a'i gyfiawnhau yn debygol o amrywio. Dylai gwaith archwilio amrywiadau mewn normau rhywedd a chenedliadol a sut maent yn effeithio ar fecanweithiau pŵer a rheolaeth.</p> <p>5.3 Dylai gwaith archwilio'r credoau unigol, teuluol ac ehangach sy'n caniatáu, cyfiawnhau neu leihau cam-drin (mewn rhai sefyllfaoedd, gall dioddefwyr-oroeswyr a chyflawnwyr fframio'r credoau hyn mewn naratifau o ddiwylliant, ffydd, crefydd a/neu werthoedd cymunedol) ochr yn ochr â'r rhai nad ydynt yn eu cefnogi. Er y gall hyn ddod yn ffynhonnell mewnwelediad mewn gwaith gyda dioddefwyr-oroeswyr a chyflawnwyr, mae'n bwysig nad yw ymarferwyr yn atgyfnerthu stereoteipiau o gymunedau cyfan.</p> <p>5.4 Mae angen datblygu dulliau gwahanol ar gyfer menywod heterorywiol a/neu LGB a/neu gyflawnwyr T a thrais a cham-drin phlentyn sy'n oedolyn i riant. Efallai y bydd angen addasu dulliau presennol ar gyfer pobl o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng ar sail ethnigrwydd/hil a chyflawnwyr niwroamrywiol y mae angen mynd i'r afael â gwahaniaethau/anawsterau dysgu cymdeithasol a chyfathrebu ar eu cyfer.</p> <p>5.5 Gellid trefnu bod gwaith uniongyrchol cymunedol sy'n benodol i iaith (un wrth un a grŵp) ar gael a gall fod yn fwy effeithiol gan ei fod yn galluogi mynediad prydlon a chyd-archwiliad o ystyr.</p>
---	---

Ar draws yr holl fyrddau crwn roedd cydnabyddiaeth bod ymyriadau wedi ei chael hi'n anodd cynnwys pob cyflawnwr: bod y rhai y mae eu statws wedi'i ostwng drwy hil/ethnigrwydd, rhyw a rhywedd, rhywioldeb a/neu anabledd wedi cael llai o fynediad ac nad yw eu hanghenion bob amser yn cael eu deall na'u haddasu iddynt. Yn yr ychydig

achosion lle mae wedi cael ei ystyried, mae hyn fel arfer wedi bod mewn perthynas â thrais partner personol, gyda thrais teuluol hyd yn oed ymhellach ar ôl (Gangoli et al. 2022).

Mae'r llenyddiaeth academiaidd hefyd yn cwestiynu 'un maint sy'n addas i bawb' (Cannon and Buttell, 2016; Dull Maiuro & Eberle, 2008), sy'n awgrymu 'mae ychydig neu ddim ymdrech arbennig yn cael ei wneud i ddeall neu ddarparu ar gyfer anghenion poblogaethau lleiafrifol' (Williams & Becker, 1994, t. 287). Mae hyn yn aml wedi cael ei fframio drwy ddiwylliant a 'chymhwysedd diwylliannol' (Sue, Arredondo, & McDavis, 1992; Gwehydd, 1998; Weaver & Wodarski, 1995) – gan adlewyrchu rhagdybiaeth mai dim ond y rhai y mae eu statws wedi'i ostwng y mae diwylliant yn fater perthnasol iddynt. Mae'r mater wedi'i fframio yma fel un o syniadau a chredoau, sy'n bresennol ym mhob grŵp cymdeithasol, sy'n creu cyd-destunau ffafriol (Almeida & Dolan-Delvecchio, 1999; Almeida, Woods, Messineo, & Font, 1998) ar gyfer trais a cham-drin. Mae cyd-destunau o'r fath yn aml hefyd yn cynnwys syniadau a chredoau amgen sy'n cefnogi diffyg trais: dylai ymarferwyr integreiddio chwilfrydedd am y ddau yn eu gwaith gyda chyflawnwyr a dioddefwyr-oroeswyr.

Canfuwyd bod gwaith newid ymddygiad gyda dynion y mae eu statws wedi'i ostwng gan hil ac ethnigrwydd yn fwy effeithiol mewn grwpiau â threftadaeth a rennir (Aymer 2011; Parra-Cardona et al. 2013; Waller, 2016; Williams, 1992) ac mae rhai yn dadlau y dylai hwyluswyr ddod o'r un cefndiroedd (Pattabhiraman, Kyalwazi, & Shore, 2021). Ar yr un pryd, yn y gweithdai nododd rhai ymarferwyr y gallai amrywiaeth mewn gwaith grŵp fod yn ffynhonnell mewnwelediad a dysgu. Dylid ystyried hyn fel y ddau/ac yn hytrach na naill ai/neu.

Gall mynd i'r afael â dylanwadau diwylliannol o fewn cynnwys y rhaglen fod yn brofiad dysgu i'r dynion o fewn y grŵp. (Bwrdd crwn 2)

Mae'r sylfaen gwybodaeth ac ymarfer yma angen ei hadeiladu mewn cyd-destun y DU gan fod y rhan fwyaf o'r ymchwil yn dod o'r Unol Daleithiau.

Gall mynediad at ymyriadau fod yn gyfyngedig yn gorfforol os nad oes gan leoliadau adnoddau ar gyfer defnyddwyr cadair olwyn. Gall cyfyngiadau mynediad eraill fod oherwydd iaith – iaith gyntaf (gan gynnwys iaith Arwyddion Prydain) a defnydd iaith mewn perthynas â niwroamrywiaeth. Mae ymarfer wedi cynnwys cyfieithwyr, ond fel arfer mae hyn wedi'i gyfyngu i un mewn gwaith grŵp ac yn aml mae'n annigonol gan mai anaml y mae gan gyfieithwyr arbenigedd mewn cam-drin domestig. Mae gwybodaeth sy'n seiliedig ar ymarfer yn awgrymu bod grwpiau penodol i iaith yn well, gan eu bod yn gwella cyfathrebu, cyfranogiad a dealltwriaeth.

Mae'n fwy effeithiol mewn ieithoedd cymunedol, mae'n rhy hawdd fel arall i'ch sylw gael ei dynnu gan faterion diwylliannol - ond mae angen buddsoddi yn y gweithlu ar hynny. (Bwrdd crwn 7)

Mae byrddau crwn a ffynonellau academiaidd (Gray et al., 2020) yn cytuno nad yw cynnwys newid ymddygiad generig yn briodol ar gyfer cyflawnwyr LGB a/neu T, gan ei fod yn cymryd

partneriaethau heterorywiol fel y rhagosodiad. Mewn perthnasoedd o'r un rhyw, gall fod heriau ychwanegol wrth nodi'r prif gyflawnwr ac wrth archwilio'r gwahanol ffyrdd y mae pŵer a rheolaeth yn gweithredu yn y perthnasoedd hyn (Gray et al., 2020). Er enghraifft, gellir tybio ar gam mai'r partner sy'n gorfforol fwy yw'r prif ymosodwr. Gallai mathau penodol o gam-drin o fewn perthnasoedd LGB a/neu T megis cam-drin hunaniaeth (fel bygwth 'dod â phartner allan') gael eu hanwybyddu ac maent yn parhau i beidio â chael eu hymchwilio'n ddigonol (Donovan a Barnes, 2019). Roedd pryderon hefyd am gynnwys newid ymddygiad generig yn cael ei ddefnyddio heb ei addasu ar gyfer menywod:

Ni ellir gwneud rhaglen ar gyfer dynion yn niwtral o ran rhywedd, ac mae gen i amheuon ynghylch unrhyw beth niwtral o ran rhywedd. Mae angen i ni fod yn fwy archwiliadol gyda menywod [...] Dal angen edrych ar fwriad y tu ôl i ymddygiad – ond os mai bwriad yw atal ei reolaeth mae hynny'n wahanol iawn i fod eisiau ei reoli.(Bwrdd crwn 8)

Mae'r data ar waith gyda chyflawnwyr niwroamrywiol yn brin, ond mae un astudiaeth barhaus yn awgrymu y gellir dehongli ADHD/Awtistiaeth heb ddiagnosis fel ymosodoldeb a diffyg ymgysylltu gan ymarferwyr (Renehan a Fitz-Gibbon, 2022). Gall addasiadau rhesymol i ddulliau dysgu liniaru hyn, fel y gall cyd-hwyluso gydag ymarferwyr hyfforddir ynghylch niwrowahaniaeth ac sy'n fedrus iawn. Dylid cynnal gweithdrefnau asesu capasiti lle mae capasiti dan sylw ar gyfer dioddefwyr-oroeswyr neu gyflawnwyr.

Gall cyflawnwyr o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng fod wedi profi rhwystrau ac anfanteision a fydd yn rhyngweithio â'u dewis i ddefnyddio trais a cham-drin. Nid yw lle i hyn gael ei gydnabod, ac o bosib hyd yn oed gweithio gydag ef, yr un fath â galluogi'r profiadau hyn i gael eu defnyddio fel cyfreithloni trais a cham-drin. Awgrymodd tystiolaeth ar sail ymarfer o'r gweithdai y gall cydnabyddiaeth o'r fath greu mwy o le i newid ac roedd yn fwy tebygol lle'r oedd ymarferwyr o'r un grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng. Fodd bynnag, mae cydnabyddiaeth hefyd bod angen i wasanaethau prif ffrwd fod yn fwy ymatebol gan na fydd gan y rhan fwyaf o gyflawnwyr o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng yr opsiwn hwn.

Safon 6: Dylai ymyriadau gael eu darparu gan staff sy'n fedrus ac yn cael eu cefnogi wrth ymateb i gam-drin domestig

Tabl 6. Safon 6

<p>Dylai ymyriadau gael eu darparu gan staff sy'n fedrus ac yn cael eu cefnogi wrth ymateb i gam-drin domestig.</p>	<p>6.1 Dylai staff dderbyn hyfforddiant cynefino i wella eu gwybodaeth am gam-drin domestig, sut y gall nodweddion gwarchoddedig ryngblethu, prosesau diogelu lleol ac aml-asiantaeth a'r ymyrraeth y maent yn gweithio ynddi. Mae hyn hefyd yn berthnasol i weithwyr cymorth integredig. Dylai datblygiad proffesiynol parhaus ddiweddarau ar wybodaeth ac ymarfer newydd, gan gynnwys yr effaith ar ddioddefwyr-oroeswyr, gan gynnwys plant.</p> <p>6.2 Dylai ymyriadau gael eu darparu a'u rheoli gan dîm sy'n ceisio adlewyrchu'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.</p> <p>6.3 Dylai staff sy'n darparu ymyriadau gael mynediad at oruchwyliaeth rheoli llinell fewnol reolaidd a goruchwyliaeth glinigol allanol o ansawdd uchel a ariennir. Gallai staff sy'n cefnogi ond sydd ddim yn cyflwyno ymyriadau gael yr un cymorth.</p> <p>6.4 Ni ddylai llwythi gwaith fod yn fwy na'r nifer y gellir eu cyflawni'n ddiogel, a'u darparu'n deg, ar gyfer ymyriadau penodol. Mae hyn yn berthnasol i waith cymorth integredig i ddioddefwyr a chyflawnwyr.</p> <p>6.5 Ni ddylai pobl sy'n cyflawni cam-drin domestig fod yn darparu ymyriadau cyflawnwyr. Dylid datgelu unrhyw ddefnydd blaenorol o gam-drin domestig. Dylid cwblhau gwiriad Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd manylach (DBS) (er, gyda thystiolaeth o waith newid personol sylweddol, nid yw troseddu blaenorol o reidrwydd yn rhwystr i ddarparu ymyriadau cyflawnwyr).</p>
---	--

Mae ymchwil wedi amlygu pwysigrwydd cael tîm gwybodus, hyderus, a chefnogol o staff (Stover a Lent, 2014; Morrison et al., 2019a). Daeth hyn drosodd yn gryf iawn hefyd yn y byrddau crwn ymarferwyr:

Nid yw safonau yn gwneud y gwaith yn ddiogel - y rhai sy'n eu darparu sy'n gwneud hynny. (Bwrdd crwn 8)

Staff hyfforddedig - a digon ohonynt. (Bwrdd crwn 2)

Mae angen gwybodaeth gryf a dwfn am gam-drin domestig ar y gwaith, diogelu, hyfforddiant sylfaenol, cysylltiadau â gwaith dioddefwyr-oroeswyr. Mae hyn yn dylanwadu ar yr hyn y mae pobl yn ei wneud yn yr ystafell a'r tu allan i'r ystafell. Nid y gwaith grŵp yn unig ond yr holl waith dilynol.(Bwrdd crwn 2).

Pwysleisiodd y llenyddiaeth a llawer o fyrddau crwn bwysigrwydd hyfforddiant sy'n mynd i'r afael â'r sylfaen dystiolaeth gyfoes ar gam-drin domestig yn gyffredinol, cyflawni ac erledigaeth. Mae'n rhaid hefyd bod cymhelliant i ymgymryd â'r gwaith hwn mewn ffordd sy'n cynnig parch at bob person tra'n dal cyflawnwyr yn gyfrifol am y niwed y maent wedi'i achosi (Morrison et al, 2019a).

Awgrymodd gwerthusiadau o'r Unol Daleithiau y gall DAPPs fod yn llai effeithiol gyda rhai dynion y mae eu statws wedi'i ostwng, gan gyfeirio at angen mwy o amrywiaeth a gwybodaeth ymhlith staff. Mae Williams a Becker (1994) yn nodi bod ond 'ychydig neu ddim ymdrech arbennig yn cael ei wneud i ddeall neu ddarparu ar gyfer anghenion poblogaethau lleiafrifol' (tud. 287). Mae eraill wedi cyfeirio at wahanol brofiadau diwylliant, cymuned, a theulu y gallai cyflawnwyr eu cael (Pence a Paymar, 1993; Zellerer, 2003) a phrofiadau o gael eu niweidio drwy hiliaeth, abliaeth, heterosecsiaeth. Mae nifer o sylwebwyr yn dadlau bod y gallu i fod yn ymatebol yn debygol o gynyddu effeithiolrwydd (Buttall & Pike, 2003; Cavanaugh a Gelles, 2005; Holtzworth-Munroe a Stuart, 1994). Datgelodd y byrddau crwn fod ymarfer yn datblygu yng Nghymru a Lloegr, ond mae'r ddarpariaeth iaith benodol mewn gwaith grŵp, ochr yn ochr â grwpiau LGB a/neu T a niwroamrywiol yn parhau i fod yr eithriad. Mae gwaith grŵp mewn rhai ardaloedd yng Nghymru a Lloegr, yn enwedig Llundain, yn gynyddol amrywiol, a phwyntiodd llawer o ymarferwyr at y mewnwleidiad y gall amrywiaeth o'r fath ei ysgogi. Mae hwn yn fater "y ddau/ac" – mae rhai cyflawnwyr yn hapus i fynychu grŵp amrywiol. I eraill, ac awgrymodd y byrddau crwn fod hyn yn arbennig o wir am ddynion du Affricanaidd/Caribiaidd/Prydeinig, ystyriwyd bod darpariaeth benodol i'r gymuned yn hanfodol.

Er mwyn i ymarfer bod yn hyfforddiant ymatebol rhaid i hyn gwmpasu sawl anfantais a sut maent yn effeithio ar fynediad; a'r ffyrdd y deallir cam-drin domestig a'i brofi (Babcock, Green, & Robie, 2004; Stover, Dolydd, & Kaufman, 2009, Stover & Lent, 2014). Mae angen cymhwyseddau penodol hefyd mewn perthynas ag asesu, gwaith grŵp ac un wrth un (Stover & Lent, 2014, Whitfield, Anda, Dube a Felitti, 2013) gan gynnwys bod yn wybodus am drawma (Kirby et al., 2012; Murphy a Ting, 2010; Taft, Watkins, Stafford, Street, & Monson, 2011) a deall y gorgyffwrdd ag anghenion cymhleth gan gynnwys iechyd meddwl (Spencer et al. 2017; Trevillion et al. 2012; gweler Oram et al. 2014; Shorey et al. 2012; Stuart et al. 2006 am sut mae hyn yn berthnasol i fenywod sy'n defnyddio grym) a chamddefnyddio sylweddau (Butters, 2021, Stover & Lent, 2014, Wilson et al. 2014). Mae Humphreys et al. (2000) yn crynhoi hyn gan ei fod yn hyfforddiant sy'n ymgorffori polisi yn ymarferol.

Mae'r llenyddiaeth ar arfer effeithiol mewn gwaith cyflawnwyr, sy'n adlewyrchu symudiad ehangach, yn canolbwyntio'n gynyddol ar ddysgu myfyrgar ar gyfer staff (Davys a Beddoe,

2020). Yma mae goruchwyliaeth staff yn "anelu at gael gweithwyr i feddwl yn feirniadol am eu canfyddiadau a'u gweithredoedd" (Gibbs, 2001, t. 7) ble "mae rôl y goruchwyliwr yn dod yn un o sicrhau'r lle a'r cyd-destun ar gyfer dysgu" (Davys a Beddoe, 2020, t. 101).

Amser i baratoi a chael ôl-drafodaeth, goruchwyllo a chymorth hyfforddiant, cwnsela a goruchwyliaeth glinigol, deialog agored gyda rheolwyr.(Bwrdd crwn 2)

Dylai'r gofod goruchwyllo hwn fod yn un i archwilio cymhlethdodau a heriau (Stover & Lent, 2014, Dydd, Chung, O'Leary & Carson, 2009) yn ogystal ag atal 'drifft' i ffwrdd o'r model o weithio (Hollin, 1995). Mae hwn yn cynnwys y ffyrdd y gall normau rhywedd chwarae allan mewn timau staff ac mae awgrym y dylai cyd-hwyluswyr benywaidd gael "lle i fenywod yn unig" i drafod a chael ôl-drafodaeth gyda'i gilydd (Evans & Robertson, 2021, t. 5; Vlasis et al., 2017, t. 102), ochr yn ochr ag argaeledd goruchwyliaeth glinigol allanol i holl aelodau'r tîm (Evans & Robertson, 2021).

Fodd bynnag, roedd yna gydnabyddiaeth hefyd nad ydym lle mae angen i ni fod o ran gweithlu hyfforddedig, profiadol i Gymru a Lloegr ac mae gobaiith y byddai'r safonau hyn yn ystyried hyn.

Mae gennym farchnad heb ei datblygu o ddarparwyr a gweithlu sydd heb ei ddatblygu. Mae angen i ni fod yn ymwybodol efallai na fydd darparwyr yn gallu recriwtio pobl gyda'r holl hyfforddiant sydd eisoes ar waith ac efallai y byddai angen rhywfaint o ddysgu yn y swydd.(Bwrdd crwn 2)

Ni ddylai safonau sefydlu gwasanaethau i fethu – rhoi sylw dyledus i'r gweithlu cyfyngedig sy'n bodoli.(Bwrdd crwn 2)

Safon 7: Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.

Tabl 7. Safon 7

<p>Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.</p>	<p>7.1 Dylai cofnodion clir a chyson fod ar waith i alluogi cyflawni'r ymyrraeth yn ddiogel ac yn effeithiol ac ysgogi ymatebion i gynydd o ran pryderon risg/diogelu.</p> <p>7.2 Dylid casglu data ar ymyriadau, yn unol â'u model o waith ac yn cyd-fynd â'u gofynion atgyfeirio a chyllid, gan gynnwys ar ganlyniadau sy'n berthnasol i'w hymyrraeth a phwy sydd (ac yn bwysig pwy sydd ddim) yn cyrchu eu hymyrraeth ar hyn o bryd.</p> <p>7.3 Dylid casglu a defnyddio profiadau dioddefwyr-oroeswyr (gan gynnwys plant) sy'n gysylltiedig â defnyddwyr gwasanaeth cyflawnwyr a b) dylid casglu defnyddwyr gwasanaeth cyflawnwyr a'u defnyddio fel ffynhonnell ddysgu. Dylai fod proses dryloyw a llinell amser ar gyfer casglu a myfyrio ar y wybodaeth hon o fewn timau (yn gymesur â maint y sefydliad).</p> <p>7.4 Gellid gwerthuso'r ymyriadau presennol yn allanol. Dylai ymyriadau bob amser gael eu gwerthuso'n annibynnol pan fydd dulliau newydd yn cael eu treialu.</p>
--	---

Mae gofyn i systemau rheoli achosion fonitro pob achos a mesur effeithiolrwydd cyffredinol, gan gynnwys ar gyfer grwpiau lleiafrifol (Gray et al., 2020, tud. 22; Morrison et al., 2019a, t. 2684). Dylai cael model clir o waith, gyda chanlyniadau arfaethedig wedyn gael ei adlewyrchu yn y modd y mae newid yn cael ei ddangos gan gyflawnwyr a dioddefwyr-oroeswyr. Mewn adolygiad o safonau yn Awstralia 'Roedd rhyddid a diogelwch dioddefwyr/goroeswr yn ganlyniad allweddol a drafodwyd yn yr holl werthusiadau MBCP [Rhaglen Newid Ymddygiad Dynion] ' (Nicholas et al., 2020, t. 95) Yn y DU, canfuwyd bod hyn yn bwysig i ddioddefwyr-oroeswyr, ar gyfer ymarferwyr sy'n cyflawni ymyriadau cyflawnwyr ac i gyllidwyr a chomisiynwyr (Westmarland et al. 2010). Daeth pwysigrwydd rhyddid i ddioddefwyr-oroeswyr drwodd hefyd o sawl cyfeiriad yn y prosiect presennol hwn, a dyna pam mae'n cael ei bwysleisio yn y cyntaf o'r safonau. Mae'n dilyn, felly, y dylid cael systemau mewn lle i archwilio i ba raddau y mae'r newid hwn wedi digwydd o ganlyniad i'r ymyrraeth.

Ymgynghorwch â goroeswyr wrth ddylunio gwasanaethau.(Bwrdd crwn 2)

Mae angen mwy o gonsensws ynglŷn â sut rydyn ni'n mesur newid. (Bwrdd crwn 5)

Mae llinyn cryf yn rhywfainti o'r llenyddiaeth ynglŷn â monitro ymarfer fel llwybr i sicrhau bod safonau gofynnol yn cael eu bodloni trwy roi sylw at ansawdd ac atebolrwydd (Morrison et al., 2019a; Westmarland a Zilkova, 2022). Mae achrediad yn cynnig llwybr ar gyfer sicrhau bod safonau'n cael eu bodloni, a bod ansawdd yn cael ei gynnal dros amser.

Pan yw safonau'n isel ac mae cydymffurfiaeth yn gymharol hawdd, gallai rhaglenni anghyfrifol ennill statws o'r broses gymeradwyo mewn gwirionedd. (Tolman, 2001, tud. 225).

Ar yr un pryd, dylai sefydliadau fod yn defnyddio eu data monitro eu hunain fel ffynhonnell ar gyfer myfyrio a dysgu: pwy sydd ac nad yw'n ymgymryd â'r ymyrraeth; cyfraddau ymgysylltu a chwblhau; pa bynciau sy'n ffynonellau mewnwelediad a her; y rhyngwyneb rhwng gwaith cyflawnwyr a chymorth i ddiodefwyr-oroeswyr.

Er y dylid casglu data monitro ar gyfer pob ymyrraeth, gall rhai hefyd elwa o werthuso allanol, annibynnol. Mae gwerthuso annibynnol yn cynnig y posibilrwydd o gymryd golwg newydd ar ymyriadau a modelau, gan gael safbwyntiau allanol ar ba raddau y mae'r model o waith yn cael ei weithredu iddynt, os yw'n cael ei wneud yn deg, a lle mae bylchau a meysydd i'w gwella. Fodd bynnag, cydnabyddir na fydd pob ymyrraeth yn barod am, a chael y gallu i gymryd rhan mewn gwerthusiad allanol. O ystyried nifer y bylchau a'r meysydd ar gyfer gwelliannau, mae angen lle i ymagweddau arloesol. Dylai gwerthusiad annibynnol bob amser fod ar waith ar gyfer ymagweddau arloesol newydd, gyda phwyslais deul ar a ellir dweud bod hyn nid yn unig yn effeithiol ond hefyd yn ymarfer diogel. Mae cael cynllun gwerthuso a darparu canlyniadau gwerthuso wedi'i amlygu fel rhywbeth pwysig o fewn yr Egwyddorion ar gyfer Ymyrraeth Effeithiol (Bonta a Andrews, 2017). Yn allweddol i hyn yw datblygu dealltwriaeth eang o'r hyn sy'n cyfrif fel 'llwyddiant', megis y chwe mesur o lwyddiant a ddatblygwyd fel rhan o [Prosiect Mirabal](#) neu'r Brosiect EFFAITH a ariennir gan yr UE a gynhrychodd y [pecyn cymorth Canlyniadau Effaith](#).

Crynodeb

Mae hwn wedi bod yn brosiect sylweddol a gyflwynwyd mewn amserlen fer iawn. Datblygwyd y saith canllaw polisi ac ymarfer cyfatebol mewn ymgynghoriad ag ymarferwyr, llunwyr polisi, academyddion, dioddefwyr-oroeswyr a chyflawnwyr. Y bwriad yw y byddant yn sail i ddatblygu ymyriadau troseddwyd cam-drin domestig sy'n ddiogel ac yn effeithiol ledled Cymru a Lloegr.

Datgelodd y gwaith rai bylchau difrifol yn y sylfaen dystiolaeth, yn enwedig o ran sut y gellir ymestyn yr ymatebion presennol i gynnwys pob math o gam-drin domestig ac i amrywiaeth o fewn cyflawnwyr. Yn ogystal, mae uwchraddio'r ddarpariaeth yn wynebu'r her o recriwtio, mae hwn yn faes arbenigol sydd angen meithrin capasiti drwy gynllun datblygu'r gweithlu a safonau hyfforddi y cytunir arnynt. Byddai diwallu'r her hon hefyd yn cynnig cyfle i ehangu'r gronfa o staff sy'n perthyn i gymunedau sy'n cael eu gwasanaethu ar hyn o bryd.

Cyfeirnodau

- Almeida, R. a Dolan-Delvecchio, K. (1999) 'Mynd i'r afael â diwylliant mewn ymyrraeth curwyr: Y gymuned Indiaidd Asiaidd fel enghraifft ddarluniadol', *Trais yn erbyn menywod*, 5(6), tt. 654-683.
- Almeida, R., Coed Messineo, T. a Ffont, R. (1998) 'Y Model Cyd-destun Diwylliannol: Ymagwedd Gymdeithasol-addysgol at Ymyrraeth Deuluol', yn McGoldrick, M. (ed.) *Ail-Weledigaethu Therapi Teuluol: Diwylliant, Dosbarth, Hil, a Rhywedd*. Efrog Newydd: Cyhoeddiad Guilford.
- Arias, E., Arce, R. a Vilariño, M. (2013) 'Rhaglenni ymyrraeth curwyr: Adolygiad meta-analytig o effeithiolrwydd', *Ymyrraeth seicogymdeithasol*, 22(2), tt. 153-160.
- Austin, J. a Dankwort, J. (2003) *Adolygiad o Safonau ar gyfer Rhaglenni Ymyrraeth Curwyr*, Harrisburg, PA: VAWnet, prosiect o'r Ganolfan Adnoddau Cenedlaethol ar Drais Domestig/Cynghrair Pennsylvania yn erbyn Trais Domestig. Ar gael yn: <http://www.vawnet.org>.
- Aymer, S. (2011) 'Achos dros gynnwys "profiad bywyd" dynion Americanaidd Affricanaidd mewn triniaeth curwyr', *Journal of African American Studies*, 15(3), tt. 352-366.
- Babcock, J., Gwyrd, C. a Robie, C. (2004) 'A yw triniaeth curwyr yn gweithio? Adolygiad meta-analytig o driniaeth trais domestig', *Adolygiad Seicoleg Glinigol*, 23(8), tt. 1023-1053.
- Babcock, J., Armenti, N., Cannon, C., Lauve-Moon, K., Buttell, F., Ferreira, R., Cantos, A., Hamel, J., Kelly, D. a Jordan, C. (2016) 'Rhaglenni cyflawnwyr trais domestig: Cynnig ar gyfer safonau sy'n seiliedig ar dystiolaeth yn yr Unol Daleithiau', *Partner Abuse*, 7(4), tt. 355-460.
- Barnett, O., Lee, C. a Thelen, R. (1997) 'Gwahaniaethau rhywedd mewn priodoleddau o hunan-amddiffyn a rheolaeth mewn ymddygiad ymosodol rhyng-bartneriaid', *Trais yn Erbyn Menywod*, 3(5), tt. 462-481.
- Bennett, L. W. a Vincent, N. (2001) 'Safonau ar gyfer Rhaglenni Curwyr', *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 5(2), tt. 181-197.
- Bellini, R. a Westmarland, N. (2021) Mae problem wedi'i datrys yn broblem a grëwyd: y cyfleoedd a'r heriau sy'n gysylltiedig â rhaglen gyflawnwr trais domestig ar-lein, *Journal of Gender-Based Violence*, 5 (3), 499-515.
- Bellini, R. a Westmarland, N. (2022) 'Fe wnaethon ni addasu am y bu rhaid i ni.' Sut addasodd rhaglenni cyflawnwyr trais domestig i weithio o dan COVID-19 yn y DU, yr Unol Daleithiau ac Awstralia, *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*, 14 (3), ar gael yn <https://dro.dur.ac.uk/36468/>.

- Bloomfield, S. a Dixon, L. (2015) *Gwerthusiad canlyniadau'r Rhaglen Cam-drin Domestig Integredig (IDAP) a'r Rhaglen Trais Domestig Cymunedol (CDVP)*, Llundain: NOMS.
- Bonta, J. a Andrews, D. A. (2016) *Seicoleg Ymddygiad Troseddol*. Llundain: Routledge.
- Buttall, F. a Pike, C. (2003) 'Ymchwilio i effeithiolrwydd gwahaniaethol rhaglen driniaeth curwyr ar ganlyniadau i gurwyr Americanaidd a Chawcasaid Affricanaidd', *Ymchwil ar Ymarfer Gwaith Cymdeithasol*, 13(6), tt. 675-692.
- Menyn, R., Droubay, B., Seawright, J., Tollefson, D., Lundahl, B. a Whitaker, L. (2021) 'Triniaeth Cyflawnwyr Trais Partner Personol: Teilwra Ymyriadau i Anghenion Unigol', *Clinical Social Work Journal*, 49(3), tt. 391-404.
- Cannon, C. a Buttall, F. (2016) 'Adeiladu cymdeithasol rolau mewn trais partner Personol: A yw'r model dioddefwr/cyflawnwr yr unig un hyfyw?', *Journal of Family Violence*, 31(8), tt. 967-971.
- Magnel, C., Hamel, J., Buttall, F. a Ferreira, R. (2016) 'Arolwg o raglenni cyflawnwyr trais domestig yn yr Unol Daleithiau a Chanada: Canfyddiadau a goblygiadau ar gyfer polisi ac ymyrraeth', *Partner Abuse*, 7(3), tt. 226-276.
- Cantos, A. L. ac O'Leary, K. D. (2014) 'Nid yw un maint yn ffitio'r cyfan i drin trais partner personol', *Partner Abuse*, 5(2), tt. 204-236.
- Cavanaugh, M. a Gelles, R. (2005) 'Defnyddioldeb teipolegau troseddwr trais domestig gwrywaidd: Cyfarwyddiadau newydd ar gyfer ymchwil, polisi, ac ymarfer', *Journal of Interpersonal Violence*, 20(2), tt. 155-166.
- Cyngor Llywodraethau Awstralia (2015) *Safonau canlyniadau cenedlaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr*, Canberra: DSS.
- Davys, A. a Beddoe, L. (2020) *Arfer gorau mewn goruchwyliaeth broffesiynol: Canllaw ar gyfer y proffesiynau helpu*. Llundain: Jessica Kingsley Publishers.
- Dydd, A., Chung, D., O'Leary, T. a Carson, E. (2009) 'Rhaglenni i ddynion sy'n cyflawni trais domestig: Archwiliad o'r materion sy'n sail i effeithiolrwydd rhaglenni ymyrraeth', *Journal of Family Violence*, 24(3), tt. 203-212.
- Dobash, R.P., Dobash, R., Cavanagh, K. a Lewis, R. (1997) 'Gwerthusiad Ymchwil o Raglenni Prydeinig ar gyfer Dynion Treisgar', *Journal of Social Policy*, 28 (2), 205-233.
- Donovan, C., & Barnes, R. (2019). 'Trais yn y cartref a cham-drin mewn perthnasoedd lesbiaidd, hoyw, deurywiol a/neu drawsryweddol (LGB a/neu T)'. *Rhywioldeb*, 22(5-6), 741–750.

Evans, B. a Robertson, P. (2021) *Canllaw Adnoddau Goruchwylio: Goruchwylio Rhaglenni Grŵp Ymyrraeth Cyflawnwyr Trais Domestig Dynion*, Brisbane: Brisbane Domestic Violence Service - Micah Projects.

Diogelwch Teulu Victoria (2017) *Safonau gofynnol newid ymddygiad dynion*. Ar gael yn: <https://ntv.org.au/wp-content/uploads/2020/06/FINAL-MBCP-Minimum-Standards-1-1.pdf>

Flasch, P., Haiyasos, M., Fall, K., Evans, K., Dunlap, C. a Nesichi, T. (2021) 'Safonau'r Wladwriaeth ar gyfer Rhaglenni Ymyrraeth Curwyr: Dadansoddiad Cynnwys', *Trais a Dioddefwyr*, 36 (6), 683-705.

Gibbs, J. A. (2001) 'Cynnal -gweithwyr rheng flaen ym maes amddiffyn plant: Achos dros ailffocysu goruchwyliaeth', *Adolygiad Cam-drin Plant: Journal of the British Association for the Study Prevention of Child Abuse Neglect*, 10(5), tt. 323-335.

Gondolf, E. (1997) 'Rhaglenni curwyr - yr hyn rydyn ni'n ei wybod ac angen ei wybod', *Journal of Interpersonal Violence*, 19(2), tt. 343-375.

Gondolf, E. a Russell, D. (1986) 'Yr achos yn erbyn rhaglenni triniaeth rheoli dicter ar gyfer curwyr', *Ymateb i Erlid Menywod a Phlant*, 9(3), tt. 2-5.

Gray, R., Walker, T., Hamer, J., Broady, T., Kean, J., Ling, J. a Bear, B. (2020) *Datblygu rhaglenni LGBTQ ar gyfer cyflawnwyr a dioddefwyr/oroeswyr trais domestig a theuluol*, NSW: Australia's National Research Organisation for Women's Safety (ANROWS).

Grealy, C., Wallace, A., Wilczynski, A., Lai, S., Bodiam, T., Dowler, B. a Jones, L. (2013) *Adolygiad llenyddiaeth ar gyflawnwyr trais domestig*, Melbourne: Urbis Pty Ltd.

Hamberger, L. K. a Guse, C. E. (2002) 'Defnydd Dynion a Menywod o Drais Partner Personol mewn Samplau Clinigol', *Trais yn erbyn menywod*, 8(11), tt. 1301-1331.

Hamberger, L. K., Lohr, J. M. a Bonge, D. (1994) 'Mae swyddogaeth arfaethedig trais domestig yn wahanol ar gyfer cyflawnwyr gwrywaidd a benywaidd sydd wedi'u harestio', *Family Violence Sexual Assault Bulletin*, 10(3-4), tt. 40-44.

Hester, M. et al. (2019) *Gwerthuso'r Prosiect Drive – Peilot tair blynedd i fynd i'r afael â Chyflawnwyr risg uchel, niwed uchel o Gam-drin Domestig*, Bryste: Prifysgol Bryste.

Heyman, R. a Schlee, K. (2003) 'Atal cam-drin gwagedd trwy driniaeth cyplau ymddygiad ymosodol corfforol', *Journal of Aggression, Maltreatment Trauma*, 7(1-2), tt. 135-157.

Hollin, C. (1995) 'Ystyr a goblygiadau "uniondeb rhaglen"', yn McGuire, J. (gol.) *Beth sy'n gweithio: Lleihau aildroseddu: Canllawiau o ymchwil ac ymarfer*, New Jersey: John Wiley & Sons.

Holtrop, K., Scott, J., Parra-Cardona, J., McNeil Smith, S., Schmittel, E. a Larence Ifanc, L. (2015) 'Archwilio Ffactorau sy'n cyfrannu at Newid Cadarnhaol mewn Rhaglen Ymyrraeth

Curwyr Gwrywaidd Amrywiol, Seiliedig ar Grŵp', *Journal of Interpersonal Violence*, 32(8), tt. 1267-1290.

Holtzworth-Munroe, A. a Stuart, G. L. (1994) 'Teipolegau curwyr gwrywaidd: tri is-deip a'r gwahaniaethau yn eu plith', *Bwletin Seicolegol*, 116(3), tt. 476.

Y Swyddfa Gartref (2022) Trais yn erbyn Menywod a Merched - Datganiad Cenedlaethol Disgwyliadau, Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1064571/National_Statement_of_Expectations_2022_Final.pdf

Humphreys, C., Hester, M., Hague, G., Audrey Mullender, Abrahams, H. a Lowe, P. (2020) *O fwriadau da i arferion da: Mapio Gwasanaethau gyda Theuluoedd Lle Mae Trais Domestig*, Bryste: Gwasg Polisi.

Kelly, L. a Westmarland, N. (2015) *Rhaglenni Troseddwy'r Trais Domestig: Camau tuag at Newid*, Llundain: Prifysgol Metropolitan Llundain

Kernsmith, P. a Kernsmith, R. (2009) 'Trin cyflawnwyr benywaidd: Safonau'r wladwriaeth ar gyfer gwasanaethau ymyrraeth curwyr', *Gwaith Cymdeithasol* 54(4), tt. 341-349.

Laing, L. (2003) *Beth yw'r Dystiolaeth ar gyfer Effeithiolrwydd Rhaglenni Cyflawnwyr?NSW: Australian Domestic & Family Violence Clearinghouse.*

Larance, L. Y. (2006) 'Gwasanaethu menywod sy'n defnyddio grym yn eu perthynas heterorywiol bersonol: Golwg estynedig', *Trais yn Erbyn Menywod*, 12(7), tt. 622-640.

Leisring, P., Dowd, L. a Rosenbaum, A. (2003) 'Triniaeth i fenywod sy'n ymosodol i bartner', *Journal of Aggression, Maltreatment Trauma* 7(1-2), tt. 257-277.

Lehmann, P. a Simmons, C. (2009) *Ymyrraeth Curwyr sy'n seiliedig ar gryfderau: Patrwm Newydd wrth Ddod â Thrais Teuluol i Ben*. Cwmni Cyhoeddi Springer.

Maiuro, R. ac Eberle, J. (2008) 'Safonau gwladol ar gyfer triniaeth cyflawnwyr trais domestig: Statws cyfredol, tueddiadau, ac argymhellion', *Trais a Dioddefwyr*, 23(2), tt. 133-155.

Maiuro, R., Hagar, T., Lin, H.-h. ac Olson, N. (2001) 'A yw safonau'r wladwriaeth bresennol ar gyfer triniaeth cyflawnwyr trais domestig wedi'u llywio'n ddigonol gan ymchwil? Mater o gwestiynau', *Journal of Aggression, Maltreatment Trauma*, 5(2), tt. 21-44.

Morrison, P., Hawker, L., Miller, E., Cluss, P., George, D., Fleming, R., Bicehouse, T., Wright, K., Burke, J. a Chang, J. (2019a) 'Yr Heriau Gweithredol i Raglenni Ymyrraeth Curwyr: Canlyniadau Astudiaeth 2 flynedd', *Journal of Interpersonal Violence*, 34(13), tt. 2674-2696.

- Morrison, P., George, D., Cluss, P., Miller, E., Hawker, L., Fleming, R., Bicehouse, T., Burke, J. a Chang, J. (2019b) 'Cyflawnwyr Trais Partner Personol' Canfyddiadau o Bethau Positif a Negatifau y Rhyngweithiadau Cyfoedion mewn Rhaglenni Ymyrraeth Curwyr Grŵp', *Trais yn erbyn menywod*, 25(15), 1878-1900.
- Mullender, A. a Burton, S. (2001) 'Arfer da gyda chyflawnwyr trais domestig', *Probation Journal*, 48(4), tt. 260-268.
- Nicholas, A., Ovenden, G. a Vlasis, R. (2020) *Datblygu canllaw gwerthuso ymarferol ar gyfer rhaglenni newid ymddygiad sy'n cynnwys cyflawnwyr trais domestig a theuluol*.NSW: Australia's National Research Organisation for Women's Safety Limited (ANROWS).
- Parra-Cardona, J. R., Escobar-Chew, A. R., Holtrop, K., Carpenter, G., Guzmán, R., Hernández, D., Zamudio, E. a González Ramírez, D. (2013) "En el grupo tomas conciencia (Yn y grŵp rydych chi'n dod yn ymwybodol)" Boddhad mewnfudwyr Latino ag ymyrraeth ddiwylliannol wybodus i ddynion sy'n curo', *Trais yn erbyn Menywod*, 19(1), tt. 107-132.
- Pattabhiraman, T., Kyalwazi, M. a Shore, K. (2021) *Arloesedd y Wladwriaeth i Atal Ailadrodd Trais Partner Personol*, California: Menter California ar gyfer Ecwiti Iechyd a Gweithredu.
- Pence, E. a Paymar, M. (1993) *Grwpiau Addysg ar gyfer Dynion sy'n Curo: Y Model Duluth*.NYC: Cwmni Cyhoeddi Springer.
- Phillips, R. (2015) *Rhaglenni cyflawnwyr trais domestig Prydain: 'uniondeb rhaglen' o fewn 'uniondeb gwasanaeth'*.Llundain: Prifysgol Metropolitan Llundain.
- Radatz, D. L., Richards, T. N., Murphy, C. M., Nitsch, L. J., Green-Manning, A., Brokmeier, A. M. a Holliday, C. N. (2021) 'Integreiddio 'Egwyddorion Ymyrraeth Effeithiol' i Raglenni Ymyrraeth Trais Domestig: Cyfleoedd Newydd ar gyfer Newid a Chydweithio', *American Journal of Criminal Justice*, 46(4), tt. 609-625.
- Renehan, N.a Fitz-Gibbon, K. (2022) *Rhaglenni Cyflawnwyr Trais Domestig a Niwroamrywiaeth*, Durham: Prifysgol Durham.
- Richards, T., Gover, A., Branscum, C., Nystrom, A. a Claxton, T. (2021) Asesu Safonau Triniaeth Troseddwr Partner Personol y Taleithiau gan ddefnyddio Egwyddorion Fframwaith Ymyrraeth Effeithiol, *Journal of Interpersonal Violence*, 37(21-22), 20288-20310.
- Rhosynbaum, A. a Geffner, R. A. (2001) 'Cyfarwyddiadau'r Dyfodol mewn Safonau Mandadol ar gyfer Troseddwyr Trais Domestig', *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 5(2), tt. 287-293.
- Rutter, N., Neuadd, K. a Westmarland, N. (2022) Ymateb i drais a cham-drin plant a glasoed i riant o bellter, *Plant a Chymdeithas*, ar gael trwy olwg gynnar yn <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/chso.12622>.

- Stewart, L., Hedfan, J. a Slavin-Stewart, C. (2013) 'Cymhwyso Egwyddorion Cywiro Effeithiol (RNR) i Ymyriadau Cam-drin Partner', *Partner Abuse*, 4, tt. 494 - 534.
- Sue, D., Arredondo, P. a McDavis, R. (1992) 'Cymwyseddau a safonau cynghori amlddiwylliannol: Galwad i'r proffesiwn', *Journal of Counseling Development*, 70(4), tt. 477-486.
- Saunders, D. (1988) Gwirioneddau 'eraill" am drais domestig: Ateb i McNeely a Robinson-Simpson', *Social Work*, 33(2), tt. 179-183.
- Shorey, R. C., Febres, J., Brasfield, H. a Stuart, G. L. (2012) 'Pa mor gyffredin yw problemau iechyd meddwl mewn dynion sy'n cael eu harestio am drais domestig', *Journal of Family Violence*, 27(8), tt. 741-748.
- Stover, C. S., Dolydd, A. L. a Kaufman, J. (2009) 'Ymyriadau ar gyfer trais partner personol: Adolygiad a goblygiadau ar gyfer ymarfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth', *Professional Psychology: Research Practice*, 40(3), tt. 223.
- Stover, C. S. a'r Grawys, K. (2014) 'Hyfforddiant ac ardystiad i ddarparwyr gwasanaethau trais domestig: Yr angen am gwricwlwm a dull hyfforddi safonol cenedlaethol', *Psychology of Violence*, 4(2), tt. 117-127.
- Stuart, G. L., Moore, T. M., Gordon, K. C., Ramsey, S. E. a Kahler, C. W. (2006) 'Seicopatholeg mewn menywod a arestir am drais domestig', *Journal of Interpersonal Violence*, 21(3), tt. 376-389.
- Tafod, C. T., Watkins, L. E., Stafford, J., Stryd, A. E. a Monson, C. M. (2011) 'Anhwylder straen ôl-drawmatig a phroblemau perthynas bersonol: meta-ddadansoddiad', *Journal of Consulting Clinical Psychology*, 79(1), tt. 22.
- Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C. a Hansen, M. J. C. P. R. (2021) 'Effeithiolrwydd ymyriadau i atal atgwympto mewn cyflawnwyr trais partner personol: Adolygiad systematig a meta-ddadansoddiad', *Clinical Psychology Review*, 84, tt. 101974.
- Trevillion, K., Oram, S., Feder, G. a Howard, L. (2012) 'Profiadau o drais domestig ac anhwylderau meddyliol: adolygiad systematig a meta-ddadansoddiad', *PloS One*, 7(12), tt. E51740.
- Tolman, R. (2001) 'Dadansoddiad ecolegol o safonau rhaglen ymyrraeth curwyr', *Journal of Aggression, Maltreatment Trauma*, 5(2), tt. 221-233.
- Vlais, R., Ridley, S., Gwyrdd, D. a Chung, D. (2017) *Rhaglenni cyflawnwyr trais teuluol a domestig: Papur materion ynghylch tueddiadau sy'n dod i'r amlwg ar hyn o bryd, disgwyliadau datblygiadau*, Canolfan RMIT am Gyfiawnder Arloesol: Atal Trais Teuluol.

- Vlais, R., Campbell, E. a Gwyrdd, D. (2019) *Sylfeini ar gyfer Systemau Ymyrraeth Cyflawnwyr Trais Teuluol a Domestig*, Canolfan RMIT dros Gyfiawnder Arloesol, Atal trais teuluol Corff.
- Walwr, B. (2016) 'Atgyweiriadau toredig: Dadansoddiad systematig o effeithiolrwydd ymyriadau modern ac ôl-fodernaidd a ddefnyddir i leihau cyflawni IPV ymhlith dynion Du wedi'u remandio at driniaeth', *Aggression and Violent Behavior*, 27, tt. 42-49.
- Ward, T. (2002) 'Rheoli risg a chynllunio bywydau da', *Australian Psychologist*, 37(3), tt. 172-179.
- Gwehydd, H. (1998) 'Addysgu cymhwysedd diwylliannol: Cymhwyso technegau dysgu drwy brofiad', *Journal of Teaching in Social Work*, 17(1-2), tt. 65-79.
- Weaver, H. a Wodarski, J. (1995) 'Materion diwylliannol mewn ymyrraeth argyfwng: Canllawiau ar gyfer ymarfer sy'n gymwys yn ddiwylliannol', *Family Therapy: The Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, 22(3).
- Westmarland, N. a Zilkova, Z. (2022) *Mapio Manteision Safon Respect*, Durham: Prifysgol Durham.
- Williams, O. J. (1992) 'Arfer Sensitif o Ethnig i Wella Cyfranogiad Dynion Americanaidd Affricanaidd sy'n Curo mewn Triniaeth', *Families in Society*, 73(10), tt. 588-595.
- Williams, O. a Becker, R. (1994) 'Rhaglenni triniaeth cam-drin partner domestig a chymhwysedd diwylliannol: canlyniadau arolwg cenedlaethol', *Violence and Victims*, 9(3), tt. 287-96.
- Wilson, fi. M., Graham, K. a Thafllu, A. (2014) 'Ymyriadau alcohol, polisi alcohol a thrais partner personol: adolygiad systematig', *BMC Public Health*, 14(1), tt. 1-11.
- Wistow, R., Kelly, L. a Westmarland, N. (2017) "'Amser Allan" Strategaeth ar gyfer Lleihau Trais Dynion yn Erbyn Menywod mewn Perthnasoedd?', *Violence Against Women*, 23(6), tt. 730-748.
- WWP EN (2018) *Canllawiau i Ddatblygu Safonau ar gyfer Rhaglenni Sy'n Gweithio gyda Chyflawnwyr Trais Domestig*. Ar gael yn: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Guidelines/WWP_EN_Guidelines_for_Standards_v3_2018.pdf.
- Zellerer, E. (2003) 'Rhaglenni Cymwys yn Ddiwylliannol: Y Rhaglen Trais Teuluol Cyntaf ar gyfer Dynion Brodorol yn y Carchar', *The Prison Journal*, 83(2), tt. 171-190.

Atodiad 1 Atodiad Technegol

Rhan A. Cefndir a chyd-destun

Mae'r atodiad hwn yn manylu ar yr ymagwedd a gymerwyd ar gyfer prosiect amserlen fer, a gomisiynwyd gan y Swyddfa Gartref, i ddatblygu cyfres o safonau ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr cam-drin domestig yng Nghymru a Lloegr. Y gofynion oedd: bod y safonau'n seiliedig ar dystiolaeth; maent yn cwmpasu ystod eang o ymyriadau (y tu hwnt i raglenni newid ymddygiad); a'u bod yn cynnwys mathau o gam-drin teuluol yn ogystal â thrais a cham-drin partner personol fel y mae'r diffiniad yn Neddf Cam-drin Domestig 2021 ([Deddf Cam-drin Domestig 2021 \(legislation.gov.uk\)](#)). Wedi dweud hynny mae'r ffocws wedi bod yn bennaf ar drais a cham-drin partner personol a thrais a cham-drin plentyn i riant gan mai dyma'r meysydd lle nad oes llawer o ymyriadau (os o gwbl) ar hyn o bryd. Mae rhywfaint o archwilio cynnar drwy wybodaeth sy'n seiliedig ar ymarfer am fathau o gam-drin teuluol lle ceir sawl cyflawnwr, er enghraifft, trais a cham-drin seiliedig ar 'anrhydedd'.

Dylid deall y safonau yng nghyd-destun, neu ar y cyd â chanllawiau perthnasol eraill y llywodraeth gan gynnwys y [Canllawiau Statudol Cam-drin Domestig](#), Canllawiau Statudol ar Ymddygiad sy'n Rheoli neu Orfodi (pan gaiff ei gyhoeddi), [Y Cynllun Mynd i'r Afael â Cham-drin Domestig](#) [Datganiad Sefyllfa Cefnogi Dioddefwyr Gwrywaidd](#) a'r [Datganiad Cenedlaethol o Ddisgwyliadau - Trais yn erbyn Menywod a Merched](#).

Mae nifer o ddimensiynau i'w hystyried wrth ddatblygu safonau sy'n mynd i'r afael â'r hyn a ystyrir ar hyn o bryd fel arfer 'gorau', 'diogel' ac 'effeithiol'. Yn rhyngwladol, mae'r sylfaen wybodaeth (Saesneg) yn cael ei gwro'n drwm tuag at ymchwil ac ymarfer o'r Unol Daleithiau (ac i raddau llawer llai Awstralia, Canada, y DU a Seland Newydd), a thuag at ymyriadau gwaith grŵp newid ymddygiad ar gyfer trais a cham-drin partner personol - gyda'r rhan fwyaf o samplau astudiaeth yn cynnwys cyflawnwyr gwyn, heterorywiol, gwrywaidd.

Ar y naill law, mae'r maes 'beth sy'n gweithio' yn llawn cynhennau. O ran rhaglenni newid ymddygiad, mae'n debygol mai'r datganiad mwyaf cywir y gallai rhywun ei wneud fyddai eu bod yn creu newid, ond bod y newid hwnnw'n gyfyngedig i rai pobl ac mae lle sylweddol i wella. Fodd bynnag, mae nifer cynyddol o astudiaethau yn y DU wedi dangos bod ymyriadau cyflawnwyr yn gallu cael ac yn cael effeithiau cadarnhaol (Dobash et al., 1997; Kelly a Westmarland, 2015; Bloomfield a Dixon, 2015; Hester et al., 2019). Mae angen i ni symud i ffwrdd o'r cwestiwn 'ydynt nhw'n gweithio' byd-eang i ddealltwriaeth fwy soffistigedig o sut a pham mae gwahanol ymyriadau'n gweithio gyda pha grwpiau o gyflawnwyr er mwyn symud y maes yn ei flaen. Mae gan lawer o'r astudiaethau ar ddull 'ydynt nhw'n gweithio' gyfyngiadau sylweddol nad ydynt yn hawdd eu goresgyn wrth weithio gyda'r poblogaethau hyn (er enghraifft lefelau uchel o gyfraddau gadael ar gyfer sampl yr ymchwil a chyfraddau

isel o gyfranogiad gan ddioddefwyr-oroeswyr³). Yn y DU, mae'r sylfaen dystiolaeth ymchwil hefyd wedi'i heffeithio gan y nifer gymharol fach o ymyriadau a chyflawnwyr sy'n cael mynediad iddynt sydd â meintiau sampl cyfyngedig.

Mae tystiolaeth gynyddol gref ym maes newid ymddygiad troseddwr yn ehangach, trwy fodlau a fframweithiau megis Egwyddorion Ymyrraeth Effeithiol (Bonta a Andrews, 2016), y Good Life Model (Ward, 2002), a dulliau eraill sy'n seiliedig ar gryfderau (Lehmann a Simmons, 2009). Mae'r modd y defnyddir y rhain yn ymarferol wedi tueddu i gael ei arwain gan anghenion a phroffiliau gwahanol grwpiau o gyflawnwyr (e.e., natur ymwneud â chyfiawnder troseddol, cymhelliant i newid).

Cyfyngiad ychwanegol ar gyfer y sylfaen dystiolaeth y mae'r safonau'n seiliedig ynddo yw bod y llenyddiaeth ryngwladol yn tueddu i fod wedi'i chyfyngu i drais a cham-drin partner personol ac mae cydnabyddiaeth eang o gyfyngu hyd yn oed o fewn hyn, er enghraifft mewn perthynas â pherthnasoedd o'r un rhyw, cyflawnwyr benywaidd, pobl ag anableddau, a grwpiau lleiafrifol. Nid yw'r cyrhaeddiad ehangach i fathau o gam-drin teuluol nad yw'r safonau sydd eu hangen wedi'u trin eto mewn unrhyw ddyfnder mewn ymchwil academaidd. Am y rheswm hwn, rhan allweddol o'r dull gweithredu oedd trefnu cyfres o fyrdau crwn i dynnu ar wybodaeth sy'n seiliedig ar ymarfer i ddechrau mynd i'r afael â rhai o'r bylchau.

Oherwydd y sylfaen dystiolaeth gyfyngedig hon, sydd hyd yn oed yn fwy tenau pan ystyriwn Gymru a Lloegr, y dadleuir y byddai'n rhy gynnar i osod set rhy gaeth o safonau ar ymyriadau cyflawnwyr. Rhaid cael lle i arloesi a datblygu, felly ystyrir bod y rhain yn fan cychwyn i'w adeiladu arno a'i addasu wrth i'r dystiolaeth a'r seiliau ymarfer ehangu.

Mae rhai elfennau allweddol sydd wedi fframio'r meddylfryd wrth ddatblygu'r safonau hyn, o ymarfer a thystiolaeth academaidd. Yn gyntaf, ni ddylai'r safonau hyn wrthdaro na bod mewn tensiwn gyda'r rhai sydd eisoes yn cael eu defnyddio'n helaeth yng Nghymru a Lloegr (gweler **Blwch 2** isod). Yn ail, y dylent gymryd gwersi o'r ymchwil academaidd ar safonau o awdurdodaethau eraill. Yn drydydd y dylent symud y tu hwnt i drais a cham-drin partner personol a chynnwys ymyriadau ar wahân i waith grŵp newid ymddygiad. Yn olaf, y dylid ystyried yr hyn a allai alluogi'r cyrhaeddiad ehangach i mewn i grwpiau nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n dda gan y ddarpariaeth bresennol ar hyn o bryd.

Nid yw'r safonau'n ymdrin â rheolaeth ar y sefydliadau. Wedi dweud hynny, nid yw bob amser yn syml gwahanu'r rhain, mae ansawdd yr ymyriadau a'u cynaliadwyedd yn dibynnu ar y sefydliadau sy'n eu darparu gan sicrhau bod gan ymarferwyr y sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen a'u bod yn cael eu cefnogi i weithio i'r safonau. Roedd consensws eang ar

³ Er ein bod yn cydnabod bod y Ddeddf Cam-drin Domestig yn defnyddio dioddefwyr a goroeswyr, rydym yn dewis defnyddio'r cysyniad o ddioddefwyr-oroeswyr i gydnabod nad yw'r rhain yn grwpiau ar wahân o bobl a bod y ddau yn agweddau cydamserol ar brofiad bywyd yn ystod ac yn sgil trais a cham-drin. Mae'r cysyniad hwn yn galluogi cydnabod cryfderau a gweithredoedd yn ystod ac ar ôl cam-drin, na all y term dioddefwr ddarparu ar ei gyfer.

draws sectorau statudol ac anstatudol na ellid gwahanu ymyriadau oddi wrth y sefydliadau a'r seilwaith sy'n sail iddynt.

Adolygiad oymchwil bresennol ar safonau ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr cam-drin domestig

Yn yr adran hon cyflwynir crynodebau o'r safonau ochr yn ochr â'r sylfaen dystiolaeth arnynt a ddatgelwyd gan yr adolygiad llenyddiaeth. **Mae Blwch 2** yn crynhoi'r tair set o safonau sy'n cael eu defnyddio yng Nghymru a Lloegr ar hyn o bryd:

- [Panel Cyngori ac Achredu Gwasanaethau Cywiro \(CSAAP\)](#) sy'n cynnwys academyddion ac ymarferwyr arbenigol sy'n darparu cyngor annibynnol ar achredu i Wasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Fawrhydi (HMPPS) ar draws ystod o fathau o droseddwyr;
- [Egwyddorion a Safonau Respect](#) sy'n benodol i gam-drin domestig;
- [Safonau Gwasanaeth Cyflawnwyr Llywodraeth Cymru](#) a fwriedir i fod yn gymwys i amrywiaeth o fathau o Drais yn erbyn menywod a Merched (VAWG) gan gynnwys trais rhywiol.

Nid yw'n syndod, felly, nad yw'n syml mapio ar draws y tri yn hawdd.

Blwch 2. Tair safon sy'n fwyaf perthnasol i'r prosiect hwn

<u>CSAAP (Correctional services Advice and Accreditation Panel) (UK)</u>	<u>Egwyddorion a Safonau Respect (4ydd rhifyn) (DU)</u>	<u>Welsh Gov Perpetrator Service Standards (VAWDASV)</u>
<p>1. Yn seiliedig ar dystiolaeth a/neu fod â rhesymeg gredadwy</p> <p>2. Trin ffactorau sy'n berthnasol i aildroseddu ac ymatal</p> <p>3. Wedi'i dargedu at gyfranogwyr priodol</p> <p>4. Datblygu sgiliau newydd (yn hytrach na chodi ymwybyddiaeth yn unig)</p> <p>5. Ysgogi, ymgysylltu, a chadw cyfranogwyr</p> <p>6. Cyflwynir fel y bwriedir gan staff sydd â sgiliau priodol a sicrwydd ansawdd, drwy: (6a) cynllun sicrwydd ansawdd, a (6b) trwy ddarparu canfyddiadau sicrhau ansawdd</p> <p>7. Gwerthuso, trwy: (7a) cynllun gwerthuso, a (7b) trwy ddarparu canlyniadau gwerthuso bob 5 mlynedd</p>	<p>Egwyddorion</p> <p>1. Diogelwch yn gyntaf: Peidiwch â gwneud niwed</p> <p>2. Ymagweddau gwybodus rhyw a rhywedd</p> <p>3. Newid cynaliadwy</p> <p>4. Gwasanaethau cynhwysol, sy'n ymateb i anghenion amrywiol</p> <p>5. Gweithlu medrus iawn â chymorth</p> <p>6. Monitro a gwerthuso parhaus</p> <p>7. Ymrwymiad i weithio aml-asiantaeth wedi'i gydlyn</p> <p>Adrannau</p> <p>A. Rheoli'r sefydliad</p> <p>B. Cyflwyno rhaglen ymyrraeth strwythuredig</p> <p>C. Darparu ymyrraeth rheoli achosion dwys</p> <p>D. Gwasanaeth cymorth integredig</p> <p>E. Cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant</p>	<p>1. Atgyfeiriadau</p> <p>2. Meini prawf cymhwysedd</p> <p>3. Caniatâd</p> <p>4. Asesu</p> <p>5. Dolenni i'r gwaith partner</p> <p>6. Ymyrraeth</p> <p>7. Ail-Asesu</p> <p>8. Dad-ddethol</p> <p>9. Gollwng</p> <p>10. Asesiad cynnydd</p> <p>11. Gwerthuso gwasanaethau</p> <p>12. Dewis staff</p> <p>13. Hyfforddiant a datblygiad proffesiynol parhaus (CPD) i staff</p> <p>14. Goruchwyliaeth glinigol</p> <p>15. Cymorth proffesiynol</p> <p>16. Iechyd a Diogelwch</p> <p>17. Cydraddoldeb ac amrywiaeth</p> <p>18. Cwynion</p> <p>19. Yr Amgylchedd a Diwylliant</p> <p>20. Cadw cofnodion</p> <p>21. Rhannu gwybodaeth</p> <p>22. Cysylltiadau â gwasanaethau plant</p> <p>23. Gwasanaethau ac arloesi newydd</p>

Nodwyd dau ddull arall o ymdrin â safonau sydd wedi ceisio gwneud rhywbeth gwahanol o fewn y maes. Daw'r dull cyntaf o'r [Ganolfan Cyfiawnder Arloesol yn Awstralia](#) sydd wedi datblygu '12 sylfaen' - egwyddorion craidd yn hytrach na safonau cyfarwyddol (Vlais, Campbell a Green, 2019). **Mae Blwch 3** yn dangos dwy o'r sylfeini hyn er mwyn rhoi blas ar y dull hwn.

Blwch 3. [Y Ganolfan Cyfiawnder Arloesol - Sylfeini ymarfer](#)

1. Mae angen i anghenion a phrofiadau aelodau o'r teulu sy'n cael eu heffeithio gan ddefnydd cyflawnwr o drais fod yn ganolog i'r holl ffyrdd y mae system ymyrraeth cyflawnwyr yn ymateb i'r trais hwnnw. Mae angen gwneud ymatebion system ar ran a

mewn undod ag aelodau'r teulu, wedi'u harwain gan eu nodau a'u hymdrechion i wrthsefyll y trais ac i fynegi eu hurddas.

2. Mae gan asiantaethau'r llywodraeth a'r rhai nad ydynt yn rhan o'r llywodraeth gyfrifoldeb ar y cyd i ddod â chyflawnwyr i'r golwg mewn ffordd sydd yn cydnabod urddas dioddefwyr-oreswyr sy'n blant ac yn cyfrannu at eu diogelwch a'u lles. Gall pob asiantaeth fapio ei rolau a'i chyfrifoldebau am wneud hynny fel rhan o ymarfer mapio parhaus, cydweithredol, fel bod y rhain yn dryloyw ac yn gwasanaethu i synergeiddio canlyniadau cadarnhaol ar draws asiantaethau.

Ail ddull sydd wedi dod i'r amlwg y tu allan i'r dull 'safonau' cyffredinol yw Vermont, yn New England, UDA. Yn ddiweddar symudodd [Cyngor Vermont ar Drais Domestig](#) o restr hir iawn (dros 100) o safonau i grynhoi eu dull o ymdrin â system sy'n seiliedig ar werthoedd, mae **Blwch 4** yn rhestru'r chwe gwerth.

Blwch 4. [Gwerthoedd ar gyfer Atebolwydd Cymunedol a System Vermont](#)

1. Lleisiau a phrofiadau goroeswyr
2. Atebolwydd a chymorth personol, cymunedol, a system
3. Tegwch
4. Hyblygrwydd
5. Urddas a pharch
6. Trawsnewid a gobaith

Mae'n werth nodi bod ymchwil helaeth wedi'i wneud ar ddatblygu safonau yn yr Unol Daleithiau, gan gynnwys olrhain eu datblygiad dros amser. Mae'r Safonau wedi elwa o sgysiaid gyda rhai o'r ymchwilwyr hynny yn yr Unol Daleithiau ac Awstralia yn ystod y prosiect hwn.

Roedd llawer o'r papurau cynnar ar safonau ymyrraeth cyflawnwyr yn canolbwyntio ar 'wneud yr achos' dros pam roedd eu hangen, awgrymiadau arfer gorau ar gyfer eu datblygu (yn cynnwys gweithwyr cymunedol ac academyddion) ac amlinellu dadleuon cyfredol. Roedd pob un yn seiliedig ar 'raglenni' cyflawnwyr gwaith grŵp wedi'u lleoli yn yr Unol Daleithiau a cheisiodd y rhan fwyaf wneud yr achos, er bod manteision i gael safonau gwladol, dylid cymryd gofal i beidio â gwneud y rhain yn rhy anhyblyg oherwydd bod y sylfaen wybodaeth ar yr hyn sy'n gweithio i leihau defnydd cyflawnwr o gam-drin yn dal yn ei dyddiau cynnar. Roedd pryder y gallai cyflwyno safonau gyfyngu ar arloesi a datblygu. Ar yr un pryd roedd galwad i gael tystiolaeth am safonau yn hytrach na chael sylfaen athronyddol yn unig, tra'n cydnabod bod llawer o'r dystiolaeth yn parhau i gael ei hadeiladu.

Cynhaliwyd dau ddadansoddiad cynnar o Safonau'r Unol Daleithiau gan Austin a Dankwort (1999) a Bennett a Vincent (2001). Canfu'r ddwy astudiaeth, waeth beth oedd y set benodol o safonau, roedd rhai elfennau a oedd yn gyffredin ar draws yr UD. Fe ddaethon nhw o hyd i

rywfaint o anghytundebau hefyd, er enghraifft mae Bennett a Vincent (2001) yn cyfeirio at daleithiau sy'n gwahardd defnyddio ymyriadau penodol fel 'therapi cyfunedig' (yr hyn a elwir weithiau yn 'gwnsela cwpl' yn y DU) fel rhywbeth sy'n fwy amrywiol (a gellid dadlau ei fod yn fwy dadleuol) na rhai o'r elfennau eraill.

Yn 2008, darparodd Maiuro ac Eberle ddadansoddiad cynnwys wedi'i ddiweddarau o safonau'r Unol Daleithiau, sy'n cael ei grynhoi ym **Blwch 5**.

Blwch 5. Dadansoddiad cynnwys Maiuro ac Eberle (2008) o safonau'r Unol Daleithiau

1. Isafswm hyd y driniaeth a bennir
2. Manyleb o gyfeiriadedd triniaeth, dulliau, a chynnwys
3. Moddolderu triniaeth a ffeffir neu a ganiateir
4. P'un a gafodd canfyddiadau ymchwil eu crybwyll neu eu cymeradwyo fel sail i ddatblygu safonau triniaeth
5. Dulliau ar gyfer datblygu a diwygio safonau
6. Isafswm addysg sydd ei angen ar gyfer darparwyr

Yn fwy diweddar, fe wnaeth Richards et al. (2021) geisio diweddarau dadansoddiad Maiuro et al. (2008), gan ganfod bod llawer (72% o'r safonau yn eu sampl) wedi cynnwys y gofyniad i ddefnyddio asesiadau risg wrth dderbyn. Fe wnaethon nhw hefyd ymchwilio i ba raddau roedd safonau'r Unol Daleithiau wedi integreiddio'r PEIs - yn benodol risg, angen, ymatebolrwydd, triniaeth a dilysrwydd. Er bod safonau wedi parhau i ddatblygu, fe wnaethant ganfod nad oedd PEIs wedi'u hintegreiddio'n llawn i safonau gwladol yr Unol Daleithiau.

Yn olaf, fe wnaeth Flasch et al. (2021) hefyd redeg dadansoddiad cynnwys wedi'i ddiweddarau ar safonau'r Unol Daleithiau. Gwelsant fod isafswm hyd 'triniaeth' (yma'n golygu 'rhaglen ymyrraeth curwyr') yn amrywio'n sylweddol, gyda nifer cyfartalog o wythnosau gofynnol yn 27.6 a'r nifer cyfartalog cyfatebol o oriau 'triniaeth' yn 44.2. Roedd dewis uchel o hyd ar gyfer triniaeth grŵp, sy'n ofynnol gan 95.5% o safonau, er bod gwaith unigol atodol wedi'i ganiatáu. Cafwyd hyd i ystod eang o ddulliau damcaniaethol sylfaenol gwaharddedig, gyda 'gorfodi dioddefwyr, bai, cyfrifoldeb dioddefwyr, neu gyfranogiad dioddefwyr', 'achosiaeth gylchol neu systemau teuluol yn ymdrin â thrais' a 'chanolbwyntio ar reoli dicter' i gyd yn cael eu gwahardd mewn o leiaf 50% o safonau gwladol yr Unol Daleithiau. Cafwyd hyd i ystod eang o ofynion hyfforddiant. Mae Flasch et al. yn awgrymu y gallai ymchwil pellach edrych ar yr effaith mae safonau gwladol yn ei chael ar ganlyniadau.

Ar y cyfan, mae'r llenyddiaeth yn dangos consensws bod ymchwil ar effeithiolrwydd ymyriadau cyflawnwyr yn parhau i gael ei thanddatblygu'n helaeth yn fyd-eang o ran yr hyn sydd fwyaf defnyddiol ac i bwy.

Rhan B. Dulliau ymchwilio

Ochr yn ochr â'r asesiad tystiolaeth academaidd, roedd yn bwysig bod gwybodaeth ar sail ymarfer yn llywio datblygiad y safonau. Rhoddwyd cymeradwyaeth foesegol gan Bwyllgor Moeseg Ymchwil Cymdeithaseg Prifysgol Durham sy'n cwmpasu pob elfen o'r astudiaeth. Disgrifir y dulliau isod.

Adolygiad o'r llenyddiaeth bresennol

Cynhaliwyd chwiliad llenyddiaeth eang gan ddefnyddio Google Scholar. Defnyddiwyd cyfanswm o 52 cyfuniad chwilio gwahanol – mae'r termau a ddefnyddir ac mae canlyniadau ar gyfer pob un yn cael eu hamlinellu yn y tabl yn **Atodiad 2**. Cynhaliwyd y chwiliadau ym mis Gorffennaf 2022 ac ni nodwyd unrhyw ddyddiad 'o' o ystyried pwysigrwydd parhaus rhywfaint o waith cynnar yn y maes hwn. Cymerwyd gofal i gynnwys terminoleg wahanol (rhaglenni ymyrraeth curwyr, rhaglenni newid ymddygiad, rhaglenni cyflawnwyr cam-drin domestig), sillafiadau'r Unol Daleithiau a'r DU o dermau allweddol (rhaglen ac ymddygiad) ac roedd y chwiliad Google Scholar wedi'i gyfyngu i bapurau a ysgrifennwyd yn yr iaith Saesneg. Cafodd pob papur ei adolygu ar gyfer perthnasedd a dyblygu. Ategwyd y chwiliad hwn gan alwad am lenyddiaeth heb ei chyhoeddi a/neu ymarferydd, ac roedd hyn yn cynnwys peth ymchwil a ysgrifennwyd mewn ieithoedd eraill a gyfieithwyd.

Byrddau crwn ymarferwyr

Cynhaliwyd 16 bwrdd crwn ar-lein, gyda 297 o ymarferwyr neu lunwyr polisi yn mynychu. Roedd y rhan fwyaf o Gymru a Lloegr, gyda chyfran fechan o'r Alban. Cynrychiolwyd ystod eang o wasanaethau, gan gynnwys rhai o sefydliadau'r sectorau statudol a gwirfoddol. Roedd y mwyafrif o'r rhai a oedd yn bresennol yn rhan o'r gwaith o gyflwyno ymyriadau yn uniongyrchol gyda chyflawnwyr. Hwyluswyd y byrddau crwn gan aelodau'r tîm, a gofnodwyd a chymerwyd nodiadau. Defnyddiwyd set o bum cwestiwn craidd ac ym mhob achos bu hwyluswyr yn holi am y dystiolaeth sy'n cefnogi cyfraniadau. I'r rhai sy'n cyflawni ymyriadau, gofynnwyd iddynt:

- Beth yw'r safonau craidd rydych chi'n gweithio gyda nhw ac a oes unrhyw beth rydych chi'n meddwl sydd ar goll?
- Beth sydd ei angen er mwyn i ymyriadau fod yn effeithiol?
- Beth sy'n ofynnol i ymyriadau fod yn ddiogel i oroeswyr a'u plant?
- Oes unrhyw ardaloedd anodd y dylid eu gwahardd?
- Sut gall grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng gael eu gwasanaethu orau gan y math hwn o ymyrraeth?

Cynhaliwyd byrddau crwn sy'n mynd i'r afael â chymunedau neu bynciau penodol hefyd, a oedd yn groestoriad o ran yr ymyriadau a drafodwyd. Yma, y cwestiynau craidd oedd:

- Pa fath o ymyriadau sy'n bodoli ar gyfer cyflawnwyr yn y grŵp hwn?;

- A yw'r ymyriadau generig yn cael eu defnyddio neu'n briodol?
- Beth fyddai'n gwneud ymyriadau'n ddiogel i oroeswyr (gan gynnwys plant) mewn perthynas â gweithio gyda'r grŵp cleientiaid hwn?
- A oes ardaloedd anodd y dylid eu gwahardd?
- Beth fyddai'n gwneud ymyriadau'n fwy effeithiol gyda'r grŵp cleientiaid hwn
- Beth ddylai cyllidwyr fod yn chwilio amdano mewn honiadau y bydd y grŵp hwn yn cael ei wasanaethu'n dda?

Dyma bynciau'r byrddau crwn:

1. Newid ymddygiad (ymarferwyr rheng flaen a rheolwyr ymarfer)
2. Newid ymddygiad (yn agored i'r holl ymarferwyr, rheolwyr a llunwyr polisi)
3. Newid ymddygiad (rheolwyr a llunwyr polisi)
4. Newid ymddygiad (statudol)
5. Gwaith un wrth un
6. Ymyrraeth gynnar
7. Rheolaeth ddwys ar achosion
8. Cyflawnwyr benywaidd a menywod sy'n defnyddio grym
9. Niwroamrywiaeth
10. LGB a/neu T
11. Cymunedau y mae eu statws wedi'i ostwng (treftadaeth Affricanaidd Ddu/Affricanaidd)
12. Cymunedau y mae eu statws wedi'i ostwng (Asiadd/Treftadaeth Asiadd)
13. Pobl ifanc (16+ oed) a thrais a cham-drin plentyn sy'n oedolion i riant
14. Iechyd meddwl
15. Camddefnyddio sylweddau
16. Gweithwyr cymorth dioddefwyr-oroeswyr

Roedd y byrddau crwn yn gyfoethog o ran cynnwys ac yn darparu manau prin lle'r oedd y sectorau statudol a gwirfoddol yn ymwneud ag archwilio pynciau ar y cyd. Cafodd nifer o feysydd o gamganfyddiad eu codi a'u trin gan y rhai a oedd yn cymryd rhan, a gwnaed rhai symudiadau tuag at feysydd o gonsensws. Cadarnhaodd y byrddau crwn y sylfaen wybodaeth gyfyngedig, gan gynnwys o ymarfer, o nifer o feysydd a'r heriau i ymestyn cyrhaeddiad y ddarpariaeth bresennol i bawb a allai elwa ohoni.

Adolygiad o safonau ymyrraeth gyflawnwyr presennol

Cafodd 24 set o'r safonau presennol eu casglu gan gynnwys Cymru, y DU, Awstralia, llawer o daleithiau'r Unol Daleithiau, Canada, a rhai gwledydd Ewropeaidd. Rhestrir y rhain yn **Atodiad 3***. Fe'u defnyddiwyd i lywio'r safonau a geiriad penodol y safonau a gynigiwyd yn yr adroddiad hwn.

Ymgynghori â dioddefwyr-oroeswyr

Ymgynghorwyd ag wyth o ddioddefwyr cam-drin domestig, wedi'u hwyluso trwy Rwydwaith Goroewyr Cymorth i Ferched Cymru. Fe barodd yr ymgynghoriad am ddwy awr ac fe'i cynhaliwyd ar zoom o ran dewis y rhai oedd yn cymryd rhan. Er mwyn cynyddu

anhysbysrwydd gyda grŵp mor fach ni chasglwyd unrhyw nodweddion demograffig unigol, ond yn ei gyfanrwydd roedd y grŵp yn Wyn Prydeinig i raddau helaeth, yn cynnwys siaradwyr ieithoedd eraill gan gynnwys Iaith Arwyddion Cymru a Phrydain, ac roeddent gan amlaf rhwng 30-50 oed. Roedd rhai wedi cael profiad uniongyrchol o o leiaf un ymyrraeth cyflawnwr, ac roedd y cyfan wedi bod yn ddiodefwr trais a cham-drin gan bartner personol ac fe'u gwahanwyd oddi wrth y partner camdriniol ar adeg yr ymgynghoriad, ac roedd llawer yn dal i brofi cam-drin ar ôl gwahanu.

Ymgynghori â chyflawnwyr

Yn dilyn awgrymiadau a wnaed mewn sawl bwrdd crwn, diwygiodd yr awduron y cais moeseg gwreiddiol a rhoddwyd cymeradwyaeth iddynt weithio gydag Ymddiriedolaeth Hampton a ymgynghorodd â saith defnyddiwr gwasanaeth o ymyriadau cyflawnwyr ar ran y tîm ymchwil. Yn dilyn gweithdrefnau cydsyniad ar sail gwybodaeth, gofynnwyd i gyfranogwyr a oedd yn ddefnyddwyr y gwasanaeth edrych ar y saith safon a rhoi adborth ar 1) a oeddent yn credu bod y safonau'n ddealladwy ac wedi'u hysgrifennu mewn modd syml 2) os oedd unrhyw beth yr oeddent yn credu y dylid ei dynnu allan (a pham) a 3) os oedd unrhyw beth yr oeddent yn credu y dylid ei ychwanegu (a pham).

Adborth gan ymgynghoreion

Roedd yr ymgynghoreion a ddewiswyd ar gyfer y prosiect hwn – a restrir ar dudalen 2 - yn ymarferwyr hynod brofiadol a/neu'r rhai oedd ag arbenigedd am gymunedau penodol. Anfonon nhw adborth a ystyriwyd wrth gwblhau geiriad y safonau. Cafodd y ddogfen ei hanfon hefyd i'w hadolygu gan gymheiriaid rhyngwladol a derbyniodd sylwadau gan ymarferwyr ac arweinwyr sector hynod brofiadol yn yr Unol Daleithiau ac Awstralia.

Cyfyngiadau

Roedd cysylltiad mawr rhwng cyfyngiadau a'r amserlen fer yr oedd gofyn i'r gwaith gael ei gwblhau oddi mewn iddi. Cyfyngwyd yr adolygiad llenyddiaeth i bapurau a gyhoeddwyd yn Saesneg, nid oedd yr awduron ond yn gallu siarad â nifer fach o ddiodefwr-oroeswyr, roedd yr amser i ddadansoddi'r llenyddiaeth a'r byrddau crwn wedi'i gyfyngu, ac nid oedd modd mynd â'r safonau yn ôl i'r rhai a fu'n rhan o'r byrddau crwn i gael adborth.

Atodiad 2 Canlyniadau Chwilio Google Scholar

Fel rhan o'r Asesiad Tystiolaeth Cyflym (REA) cynhaliwyd chwiliad llenyddiaeth eang gan ddefnyddio Google Scholar. Mae'r termau chwilio a ddefnyddiwyd a chanlyniadau ar gyfer pob un yn cael eu hamlinellu yn y tabl isod. Cynhaliwyd y chwiliadau ym mis Gorffennaf 2022 ac ni nodwyd dyddiad 'o'.

Roedd y termau'n cynnwys sillafiadau Saesneg y DU a Saesneg Americanaidd o:

1. 'rhaglen' ac
2. 'ymddygiad'.

	Term Chwilio ar Google Scholar	Canlyniadau
1	"cyflawnwr cam-drin domestig" A "safonau gwasanaeth"	1
2	"troseddwr cam-drin domestig" AC "ail-addysgu"	1
3	"rhaglen cyflawnwyr trais domestig" A "safonau"	46
4	"rhaglen cam-drin domestig" A "sicrwydd ansawdd"	25
5	"Rhaglen cyflawnwyr trais domestig" A "safonau"	58
6	"Rhaglen cyflawnwyr trais domestig" AC "Achredu"	34
7	"Rhaglen cyflawnwyr trais domestig" a "sicrwydd ansawdd"	4
8	"Rhaglen cyflawnwyr trais domestig" a "sicrwydd ansawdd"	8
9	"rhaglen cyflawnwyr cam-drin domestig" A "sicrwydd ansawdd"	0
10	"rhaglen cyflawnwyr cam-drin domestig" A "sicrwydd ansawdd"	8
11	"rhaglen ymyrraeth curwyr" A "safonau"	41
12	"rhaglen ymyrraeth curwyr" A "safonau"	933
13	"rhaglen ymyrraeth curwyr" A "chanllawiau"	659
14	"rhaglen ymyrraeth curwyr" AC "achredu"	100
15	"rhaglenni newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	10
16	"Rhaglenni newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	1

17	"rhaglenni newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	6
18	"Rhaglenni newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	0
19	"rhaglenni newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	0
20	"Rhaglenni newid ymddygiad dynion" A "safonau"	4
21	"rhaglenni newid ymddygiad dynion" A "safonau"	0
22	"rhaglen newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	4
23	"rhaglen newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	0
24	"Rhaglen newid ymddygiad dynion" A "safonau"	1
25	"rhaglen newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	4
26	"ymyrraeth cyflawnwyr trais domestig" A "safonau"	26
27	"ymyrraeth cam-drin domestig" A "sicrwydd ansawdd"	60
28	"ymyrraeth curwy" A "safonau"	2,860
29	"ymyriadau curwyr" A "safonau"	202
30	"ymyrraeth curwyr" A "chanllawiau"	2,040
31	"ymyrraeth curwyr" AC "achredu"	268
32	"ymyrraeth newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	0
33	"ymyrraeth newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	0
34	"ymyrraeth newid ymddygiad dynion" A "safonau"	1
35	"ymyriadau trais teuluol" A "safonau"	241
36	"ymyrraeth trais teuluol" A "safonau"	606
37	"triniaeth cyflawnwyr trais domestig" A "safonau"	299
38	"triniaeth cam-drin domestig" A "sicrwydd ansawdd"	6

39	"triniaeth curwyr" A "safonau"	1,370
40	"triniaeth curwyr" A "chanllawiau"	906
41	"triniaeth curwyr" AC "achredu"	355
42	"Triniaeth newid ymddygiad dynion" AC "achredu"	0
43	"Triniaeth newid ymddygiad dynion" A "sicrwydd ansawdd"	0
44	"Triniaeth newid ymddygiad dynion" A "safonau"	0
45	"triniaeth trais teuluol" A "safonau"	96
46	"cam-drin perthynas" A "safonau" (cyfarfod safonau)	1,500
47	"cam-drin" A "safonau"	53,100
48	"gwasanaethau curwyr" AC "achredu"	4
49	"gwasanaethau curwyr" A "safonau gwasanaeth"	1
50	"cam-drin domestig" AC "ail-addysgu"	791
51	"trais o fewn y teulu" AC "ail-addysgu"	22
52	"trais o fewn y teulu" AC "ail-addysgu"	4

Atodiad 3 Rhestr o Safonau Wedi'u Coladu

1. [Cynghrair Alabama yn erbyn Trais Domestig \(ACADV\)](#)
2. [Fforwm Ymchwil Cymhwysol - Canolfan Adnoddau Ar-lein Cenedlaethol ar Drais yn erbyn Menywod \(UDA\) Adolygiad o Safonau ar gyfer Rhaglenni ymyrraeth Curwyr \(1997\)](#)
3. [Safonau Gofynnol Cymru gyfan. Ymchwiliad Rheolaidd i Gam-drin Domestig, Beichiogrwydd a'r Blynyddoedd Cynnar \(2021\)](#)
4. [Sefydliad Iechyd a Lles Awstralia. Monitro ymyriadau cyflawnwyr yn Awstralia. Rhif Cat. FDV 7. Canberra: AIHW. \(2021\)](#)
- 5 [Cynghrair Ymyriadau Curwyr Michigan - gwefan](#)
6. [Gwasanaeth Plant a Theulu, Barnwriaeth Talaith Hawäi – Safonau Ymyriadau Curwyr Hawäi \(2010\)](#)
7. [Safonau DVOMB Colorado \(2021\)](#)
8. [Cymanwlad Awstralia \(Adran Gwasanaethau Cymdeithasol\) - Safonau Canlyniadau Cenedlaethol ar gyfer Ymyriadau Cyflawnwyr - Cyngor Llywodraethau Awstralia \(2015\)](#)
9. [Adran y Twrnai Cyffredinol a Chyfiawnder \(2012\). Safonau Gofynnol ar gyfer Rhaglenni Newid Ymddygiad Trais Domestig Dynion, Sydney New South Wales: Llywodraeth New South Wales](#)
10. [Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EF - Canllawiau Achredu a Phroses, Panel Achredu a Chyngori y Gwasanaethau Cywiro \(2021\)](#)
11. [Y Sefydliad Cenedlaethol dros Atal Troseddu ac Ail-integreiddio Troseddwyr \(NICRO\) – De Affrica](#)
12. [Gogledd Macedonia - safon a gweithdrefnau ar gyfer gwaith cwnsela i gyflawnwyr trais domestig \(2018\)](#)
13. [Oklahoma, Twrnai Cyffredinol – Teitl 75 \(2008\)](#)
14. [Adran Gyfiawnder Oregon 87 Rheolau Rhaglen Ymyriadau Curwyr \(2005\)](#)
15. [Llywodraeth Queensland - Egwyddorion, safonau a chanllawiau ymarfer \(2021\)](#)
16. [Relive - Canllawiau cenedlaethol rhaglenni triniaeth i awduron gwryw trais yn erbyn menywod mewn perthnasoedd affeithiol](#)
17. [Safon Respect - Respect \(2022\)](#)
18. [Safon y Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V. Gweithio gyda chyflawnwyr mewn achosion o drais domestig \(2021\)](#)

19. [Standardi programa rada sa počiniocima nasilja u partnerskim odnosima \(2019\)](#)
20. [Standardi za provođenje zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana \(2019\)](#)
21. [Is-bwyllgor y Comisiwn Cynghori ar Bolisi Cyfiawnder Troseddol - Safonau Rhaglen Troseddwr Trais Domestig CT \(2019\)](#)
22. [Safonau Talaith Gyfan Vermont ar gyfer Rhaglennu Atebolrwydd Trais Domestig \(2015\)](#)
23. [Llywodraeth Talaith Victoria, Diogelwch Teulu Victoria - Safonau Gofynnol Newid Ymddygiad Dynion \(2017\)](#)
24. [Llywodraeth Cymru – Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol \(VAWDASV\) Safonau Gwasanaeth Cyflawnwyr \(2018\)](#)

Atodiad 4 Tabl Cryno Safonau a Chanllawiau Ymarfer

<p>1. Dylai'r canlyniad blaenoriaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr fod yn well diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) i'r holl ddiodefwyr-oroeswyr, gan gynnwys plant.</p>	<p>1.1 Dylai diogelwch a rhyddid i'r holl ddiodefwyr-oroeswyr (gan gynnwys plant) gael ei flaenoriaethu'n glir yn rhesymeg, strwythur, gweithdrefnau a chanlyniadau arfaethedig yr ymyrraeth. Mae gan ddiodefwyr-oroeswyr hawl i wybod a yw bygythiad penodol yn cael ei wneud i'w diogelwch (gan gynnwys eu plant).</p> <p>1.2 Ni ddylai ymyriadau ddigwydd heb gymorth integredig ar gyfer diodefwyr-oroeswyr, a dylai fod cydraddoldeb darpariaeth ar eu cyfer. Dylai'r cymorth hwn gael ei arwain gan ddiodefwyr-oroeswyr o ran amlder a modd cymorth. Lle bo'n bosib partneriaethau gyda sefydliadau 'gan ac ar gyfer' yw'r arfer gorau. Ni ddylai'r un aelod o staff fyth weithio gyda'r diodefwyr a'r cyflawnwr.</p> <p>1.3 Dylid darparu gwybodaeth glir sy'n disgrifio'r ymyrraeth a'r canlyniadau disgwylid i gyflawnwyr a diodefwyr-oroeswyr mewn ystod o fformatau (tudalen we benodol, taflenni printiedig) ac mewn ieithoedd sy'n adlewyrchu'r poblogaethau y byddant yn eu gwasanaethu. Mae'n hanfodol peidio â gor-honni'r manteision posibl ac amlinellu unrhyw risgiau ychwanegol.</p> <p>1.4 Dylai fod llinellau cyfathrebu clir a rheolaidd rhwng timau ymyriadau cyflawnwyr a thimau cymorth i ddiodefwyr-oroeswyr i rannu gwybodaeth fel y gellir rhannu newidiadau mewn risg yn gyflym, cymryd camau priodol, gan sicrhau bod diodefwyr-oroeswyr (gan gynnwys y partneriaid presennol a chyn-bartneriaid) yn cael gwybodaeth amserol.</p> <p>1.5 Mae'r safon hon yn cynrychioli'r lens trosfwaol y mae angen deall y safonau eraill drwyddo.</p>
<p>2. Dylid lleoli ymyriadau o fewn ymateb cymunedol wedi'i gydlynu'n ehangach lle mae pob asiantaeth yn rhannu'r cyfrifoldeb o gynnal ymddygiad camdriniol mewn golwg, gan alluogi newid mewn</p>	<p>2.1 I ddarparu ymyriadau'n ddiogel ac effeithiol, dylai sefydliadau sy'n darparu gwaith arbenigol i gyflawnwyr cam-drin domestig fod â hanes sefydledig o ymateb i gam-drin domestig.</p> <p>2.2 Dylai staff cymorth integredig i ddiodefwyr rannu gwybodaeth lle mae pryder diogelu. Fel arall, mae'r gwasanaeth integredig cymorth i ddiodefwyr yn wasanaeth cyfrinachol ac ni ddylid rhannu gwybodaeth fel mater o drefn.</p>

<p>cyflawnwyr a gwella diogelwch a rhyddid (lle i weithredu) dioddefwyr-oroeswyr a phlant.</p>	<p>2.3 Dylai ymyriadau gael eu gwreiddio mewn cymunedau lleol a/neu fod wedi adeiladu partneriaethau lleol cryf, gan gynnwys gyda gwasanaethau 'gan ac ar gyfer' lle maent ar gael.</p> <p>2.4 Ni ddylid defnyddio atgyfeirio at ymyrraeth cyflawnwyr fel rheswm i gau achosion, mae cyfrifoldebau penodol ynghylch dal a monitro risg sy'n parhau ag asiantaethau statudol.</p> <p>2.5 Os yw ymyrraeth yn cael ei darparu gan sefydliad statudol neu ar ran sefydliad statudol, dylid ystyried gofynion cyfreithiol ar gyfer cydymffurfiaeth a chyfrifoldebau a rhwymedigaethau'r sefydliad statudol.</p> <p>2.6 Dylai ymyriadau ddangos ymlyniad at yr arferion gorau diweddaraf drwy geisio achrediad drwy lwybr priodol megis y Panel Cyngori ac Achredu Gwasanaethau Cywiro neu Safonau Respect. Mae hyn yn cyd-fynd â'r Datganiad Cenedlaethol o Ddisgwyliadau (Y Swyddfa Gartref, 2022).</p>
<p>3. Dylai ymyriadau ddwyn cyflawnwyr i gyfrif, tra'n eu trin â pharch, a chynnig cyfleoedd i ddewis newid.</p>	<p>3.1 Dylai ymyriadau drin cyflawnwyr â pharch gan fodelu'r gwrthwyneb i bopeth sy'n gamdriniol, tra'n eu dal yn atebol am y niwed y maent wedi'i achosi i eraill a chynnig cyfleoedd i ddewis peidio â defnyddio trais neu gam-drin.</p> <p>3.2 Dylai ymyriadau fod yn seiliedig ar dystiolaeth a chanolbwyntio ar y mathau o bŵer, rheoli ac ecsbloetio y mae ymchwil ac ymarfer wedi dangos eu bod yn rhan o gam-drin domestig. Gallai ymyriadau hefyd gynnwys strategaethau ymyrryd yn nhras a thechnegau rheoleiddio emosiynol fel elfennau o fewn rhaglen waith ehangach.</p> <p>3.3 Dylai ymyriadau newid ymddygiad (fel y'u diffinnyd yn gynharach) ystyried hyd yr amser sydd ei angen i gyflawni'r amcanion newid ymddygiad. Gellid defnyddio 22 sesiwn wythnosol ar gyfer rhaglenni gwaith grŵp neu 16 sesiwn wythnosol ar gyfer gwaith un wrth un fel y disgwyliad lleiaf posibl ar gyfer trais a cham-drin partner personol⁴, ond mae angen rhaglenni hirach i rai.</p> <p>3.4 Dylai ymyriadau newid ymddygiad ddefnyddio model gwaith grŵp lle bo modd, weithiau ar y cyd â gwaith un wrth un. Nid yw</p>

⁴ Fel y'i diffinnir yn gynharach yn yr adroddiad hwn ar dudalen 4-5, mae ymyriadau byrrach yn bosibl ond byddent yn dod o dan gategori ymateb cynnar yn hytrach na newid ymddygiad.

	<p>hyn yn atal gwaith un wrth un rhag cael ei ddefnyddio lle mai dyma'r model ymyrraeth mwyaf priodol ar gyfer y cyflawnwr unigol.</p> <p>3.5 Dylid darparu ymyriadau newid ymddygiad ar gyfer trais partner personol yn bersonol lle bo modd. Gellir defnyddio gwaith mynediad o bell wedi'i hwyluso (ond nid digidol/e-ddysgu oni bai ei fod yn atodol yn unig) lle mai dyma'r model mwyaf priodol ac mae'r effeithiau posibl ar ddiodefwr-oroeswyr wedi cael eu hystyried yn llawn.</p> <p>3.6 Dylai ymyriadau newid ymddygiad sy'n cael eu darparu fel gwaith grŵp, gael dau hwylusydd, a dylai staff llai profiadol gael eu partneru â staff mwy profiadol. Yr arfer gorau yw bod grwpiau'n cael eu cyd-hwyluso gan aelod o staff gwrywaidd a benywaidd, heblaw am grwpiau ar gyfer trais partner personol o'r un rhyw na fydd angen hwylusydd o'r rhyw arall arnynt.</p>
<p>4. Dylid cynnig yr ymyrraeth gywir i'r bobl gywir ar yr adeg gywir.</p>	<p>4.1 Dylai sefydliadau gael model ysgrifenedig o waith sy'n nodi amcanion, natur, cynnwys a chanlyniadau arfaethedig pob ymyrraeth a gynigir a pha grwpiau o gyflawnwyr cam-drin domestig y mae'n briodol ar eu cyfer a sut y bydd cymorth i ddiodefwr-oroeswyr yn cael ei integreiddio.</p> <p>4.2 Dylai asesiadau fod yn gymesur â'r ymyrraeth sy'n cael ei darparu a dylai alluogi nodi anghenion penodol sy'n gysylltiedig â risg a/neu allu'r cyflawnwr i gymryd rhan mewn ymyrraeth. Pan nodir anghenion ychwanegol neu gymhleth dylid nodi cynllun (a lle bo angen llwybr atgyfeirio) ar gyfer mynd i'r afael â'r rhain.</p> <p>4.3 Dylai ymyriadau fod yn briodol i'r asesiad a bod yn ymatebol i addasu lle bo angen. Lle mae angen addasu ar gyfer poblogaeth gyflawnwyr penodol (megis lle mae gan gyflawnwyr broblemau ag iechyd meddwl, camddefnyddio cyffuriau a/neu alcohol) dylid ystyried cyd-hwyluso gydag ymarferydd medrus perthnasol.</p> <p>4.4 Dylai prosesau asesu alluogi nodi'r prif gyflawnwyr a pheidio â darparu ymyriadau sy'n canolbwyntio ar gyflawnwyr i ddiodefwr-oroeswyr sy'n defnyddio gwrthwynebiad. Lle gallai cyflawnwyr fod yn ddiodefwr (er enghraifft, mamau mewn achosion o drais a cham-drin 'anrhydedd', pobl ifanc sy'n defnyddio trais sydd hefyd wedi profi cam-drin plant yn rhywiol)</p>

	<p>dylai fod llwybr clir o atgyfeirio i'w cefnogi, tra'u bod yn ymgysylltu ag ymyrraeth sy'n canolbwyntio ar y cyflawnwr sydd wedi'i addasu a sy'n briodol.</p> <p>4.5 Ni ddylai cymryd rhan mewn ymyrraeth gael ei weld fel llwybr i gynnal neu ad-drefnu rheolaeth dros gyn-bartner trwy achosion llys ailadroddus neu estynedig. Dylid asesu cymhelliant yn ofalus drwy gydol yr ymyrraeth. Dylai cyflawnwyr sydd ar hyn o bryd (neu sydd wedi bod yn ddiweddar) yn barti i achosion preifat ym maes cyfraith plant gael eu hasesu am eu haddasrwydd gan staff y rhaglen yn annibynnol o unrhyw asesiad neu argymhelliad blaenorol gan asiantaeth atgyfeirio neu gyfreithiwr.</p> <p>4.6 Anaml y bydd gwaith ar y cyd yn addas mewn achosion o drais partner personol, dim ond os yw'r dioddefwr yn gofyn yn rhagweithiol gan y dioddefwr-oroeswr, unwaith y bydd gwaith newid ymddygiad cyflawnwr wedi'i wneud, ac mae asesiad addasrwydd pellach wedi'i gynnal ar wahân gyda'r cyflawnwr a'r dioddefwr-oroeswr. Mae cafeatau tebyg yn berthnasol i gyfryngu anffurfiol neu ffurfiol, cymodi neu waith cyflafareddu crefyddol ar gyfer pob math o gam-drin domestig.</p>
<p>5. Dylid cyflwyno ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchodedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd.</p>	<p>5.1 Dylai ymyriadau gydnabod y gallai'r rhai o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng fod wedi profi rhwystrau ac anfanteision a bod newid yn fwy tebygol lle mae'r rhain yn cael eu cydnabod a'u mynd i'r afael â nhw.</p> <p>5.2 Mae'r sylfaen o geisio pŵer a rheolaeth yn berthnasol ar draws pob cymuned, fodd bynnag, mae sut mae'n cael ei fynegi a'i gyfiawnhau yn debygol o amrywio. Dylai gwaith archwilio amrywiadau mewn normau rhywedd a chenedliadol a sut maent yn effeithio ar fecanweithiau pŵer a rheolaeth.</p> <p>5.3 Dylai gwaith archwilio'r credoau unigol, teuluol ac ehangach sy'n caniatáu, cyfiawnhau neu fychanu cam-drin (mewn rhai sefyllfaoedd, gall dioddefwyr-oroeswyr a chyflawnwyr fframio'r credoau hyn mewn naratifau o ddiwylliant, ffydd, crefydd a/neu werthoedd cymunedol) ochr yn ochr â'r rhai nad ydynt yn ei gefnogi. Er y gall hyn ddod yn ffynhonnell mewnwelediad mewn gwaith gyda dioddefwyr-oroeswyr a chyflawnwyr, mae'n bwysig nad yw ymarferwyr yn atgyfnerthu stereoteipiau o gymunedau cyfan.</p>

	<p>5.4 Mae angen datblygu dulliau gwahanol ar gyfer menywod heterorywiol a/neu gyflawnwyr LGB a/neu T a thrais a cham-drin plentyn i rieni. Efallai y bydd angen addasu dulliau presennol ar gyfer pobl o grwpiau y mae eu statws wedi'i ostwng ar sail ethnigrwydd/hil a chyflawnwyr niwroamrywiol y mae angen mynd i'r afael â gwahaniaethau/anawsterau dysgu cymdeithasol a chyfathrebu ar eu cyfer.</p> <p>5.5 Gallai gwaith uniongyrchol gymunedol sy'n benodol i iaith (un wrth un a grŵp) fod ar gael a gall fod yn fwy effeithiol gan ei fod yn galluogi mynediad prydlon a chyd-archwiliad o ystyr.</p>
<p>6. Dylid cyflwyno ymyriadau yn deg o ran nodweddion gwarchoddedig sy'n croestorri ac yn gorgyffwrdd.</p>	<p>6.1 Dylai staff dderbyn hyfforddiant cynefino i wella eu gwybodaeth am gam-drin domestig, sut y gall nodweddion gwarchoddedig ryngblethu, prosesau diogelu lleol ac aml-asantiaeth a'r mymraeth y maent yn gweithio ynddi. Mae hyn hefyd yn berthnasol i weithwyr cymorth integredig. Dylai datblygiad proffesiynol parhaus ddiweddarau ar wybodaeth ac ymarfer newydd, gan gynnwys yr effaith ar ddioddefwyr-oroeswyr, gan gynnwys plant.</p> <p>6.2 Dylai ymyriadau gael eu darparu a'u rheoli gan dîm sy'n ceisio adlewyrchu'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.</p> <p>6.3 Dylai staff sy'n darparu ymyriadau gael mynediad at oruchwyliaeth rheoli llinell fewnol reolaidd a goruchwyliaeth glinigol allanol o ansawdd uchel sydd wedi'i hariannu. Gallai staff sy'n cefnogi ond sydd ddim yn cyflwyno ymyriadau gael yr un cymorth.</p> <p>6.4 Ni ddylai llwythi gwaith fod yn fwy na'r nifer y gellir eu cyflawni'n ddiogel, a'u darparu'n deg, ar gyfer ymyriadau penodol. Mae hyn yn berthnasol i gymorth integredig i ddioddefwyr a gwaith cyflawnwyr.</p> <p>6.5 Ni ddylai pobl sy'n cyflawni cam-drin domestig fod yn darparu ymyriadau cyflawnwyr. Dylid datgelu unrhyw ddefnydd blaenorol o gam-drin domestig. Dylid cwblhau gwiriad Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd uwch (DBS) (er gyda thystiolaeth o waith newid personol sylweddol nid yw troseddu blaenorol o reidrwydd yn far i ddarparu ymyriadau cyflawnwyr).</p>
<p>7. Dylai monitro a gwerthuso ymyriadau ddigwydd i wella</p>	<p>7.1 Dylai cofnodion clir a chyson fod ar waith i alluogi cyflwyno'r mymraeth yn ddiogel ac yn effeithiol ac ymatebion cyflym i gynydd i bryderon risg/diogelu.</p>

<p>ymarfer ac ehangu'r sylfaen wybodaeth.</p>	<p>7.2 Dylid casglu data ar ymyriadau, yn unol â'u model o waith ac yn cyd-fynd â'u gofynion atgyfeirio a chyllido, gan gynnwys ar ganlyniadau sy'n berthnasol i'w hymyrriad a phwy sydd (ac yn bwysig pwy sydd ddim) yn cyrchu eu hymyrriad ar y pryd.</p> <p>7.3 Dylid casglu a defnyddio profiadau a) dioddefwyr-oroeswyr (gan gynnwys plant) sy'n gysylltiedig â defnyddwyr gwasanaeth cyflawnwyr a b) defnyddwyr gwasanaeth cyflawnwyr fel ffynhonnell ddysgu. Dylai fod proses a llinell amser dryloyw ar gyfer casglu a myfyrio ar y wybodaeth hon o fewn timau (yn gymesur â maint y sefydliad).</p> <p>7.4 Gellid gwerthuso'r ymyriadau presennol yn allanol. Dylai ymyriadau bob amser gael eu gwerthuso'n annibynnol pan fydd dulliau newydd yn cael eu treialu.</p>
---	---